

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ŠEŠTADIENIS – SATURDAY, JANUARY – SAUSIO 18, 2014 • Vol. CV Nr. 6 Kaina 2 dol.

4545 WEST 63rd STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60629

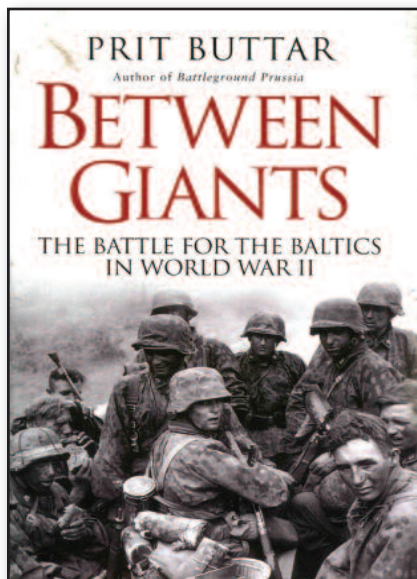
PERIODICALS

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 01-17-14

ŠIAME NUMERYJE:

Lietuviškas filmas – kino festivalyje LA. – 5 psl.

Lietuva tarp milžinų. – 7 psl.

DRAUGAS
Mano laikraštis
nuolatinis,
patikimas,
mus rišantis.

Latvijos vadovo dovanota „Terra Mariana“ papildys Vilniaus universiteto bibliotekoje saugomą Prezidentinę kolekciją.

Roberto Dačkaus (ELTA) nuotr.

Prezidentė su darbo vizitu lankėsi Latvijoje

Vilnius (Prezidentės spaudos tarnyba) – Sausio 17 d. Lietuvos prezidentė Dalia Grybauskaitė Latvijos Prezidento Andris Berzins kvietimu lankėsi Rygoje, kur įvyko abiejų vadovų dvišalis susitikimas. Prezidentai taip pat dalyvavo „Ryga – Europos kultūros sostinė 2014“ atidarymo renginiuose.

Susitikime Prezidentai aptarė Lietuvos ir Latvijos energetiniam ir ekonominiam saugumui svarbių projektų įgyvendinimo klausimus, santykius su Rytų partnerystės

šalimis, kalbėjosi apie Latvijos prisijungimo prie euro zonos patirtį.

Lietuva pirmoji iš Baltijos valstybių pirmininkavo Europos Sąjungos Tarybai. Perimti pirmininkavimą Europos Sąjungos Tarybai nuo 2015 m. sausio 1 d. besirengiančios Latvijos vadovui Prezidentė pristatė Lietuvos pirmininkavimo patirtį, rezultatus ir aptarė tęstinius darbus. – 2 psl.

Aptarti Šventojo Sosto ir Lietuvos santykiai

Lietuvos ir Italijos diplomatijos vadovai Linas Linkevičius ir Emma Bonino.

EPA-ELTA nuotr.

Vilnius (ELTA) – Vatikane viešėjęs užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius sausio 16 dieną susitikimuose su Šventojo Sosto atstovais aptarė dvišalius santykius, tarpusavio bendradarbiavimą tarptautinėse bei regioninėse organizacijose, kitus aktualius tarptautinės politikos klausimus.

Ministras pasidžiaugė, kad Lietuva yra pirmoji valstybė, su kuria Šventasis Sostas yra sudaręs visus teisinius susitarimus – dėl bažnyčios ir valstybės teisinių aspektų, dėl sielovados kariuomenėje, dėl bendradarbiavimo švietimo ir kultūros srityje, dėl mokslo kvalifikacijų pripažinimo. – 2 psl.

Žuvo ar nužudytas?

Šiomet minime pirmojo Lietuvos Respublikos prezidento Antano Smetonos mirties 70-metį. Nors praėjo daug laiko, tebetvyro mitai – ar tautos vadas tikrai žuvo gaisre, ar namas buvo piktybiškai padegtas? Kilnodami istorinius šaltinius, bandykime atkurti Prezidento paskutiniąsias gyvenimo dienas Clevelande, Ohio valstijoje – toli nuo Kauno ir Laisvės alėjos. – 10 psl.

PRISIMINKITE DRAUGĄ SAVO TESTAMENTE

www.draugas.org/palikimai

Tel. 773-585-9500

Jūsų Ekscelencija Prezidente, Ekscelencijos užsienio šalių ambasadoriai, vyskupati, gerbiama Seimo pirmininke, Seimo nariai, gerbiami Vyriausybės vyrai ir moterys, garbūs Sausio 13-osios minėjimo dalyviai, kai 1972 m. pradėjau leisti „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kroniką“, neatėjo net mintis, kad nepraeis nė 30 metų ir Lietuva bus laisva.

Anuomet nei aš, nei mano bendražygiai nemastėme apie ordinus ir premijas, bet mastėme apie vienintelę galimą „premią“ – tardymą, teisimą ir lagerį. Šitai išsipildė su kaupu: už „LKB Kroniką“ buvo nu-teista net keturiolika asmenų. Šiandien sunku patikėti, kad už tiesos žodį galima skirti griežto režimo lagerio bausmę. Anuomet šią kainą reikėjo mokėti už pastangą laisviau kvėpuoti ir neprarasti vilties, kad bet koks melas, prievarta ir neteisybės turi už-programuotą galą. Su melu ir prievarta, tarsi su buldozeriu, galima traiškyti tautų ir žmonių likimus, bet negalima laimėti galutinės pergalės; ji visuomet būna tiesos ir laisvės pusėje. Prieš dvidešimt trejus metus mes tą kovą laimėjome.

Dėkoju, kad neliko nepastebėtas Bažnyčios žmonių prisidėjimas prie laisvės kovos. Ši Laisvės premija, nors skirta man, priklauso daugeliui – nuo tremtinių vyskupų Vincento Sladkevičiaus ir Julijono Steponavičiaus iki tikinčių mokinukų, kurie per sovietmetį drįsdavo klasėje viešai išpažinti savo tikėjimą, o sekmadienį – ateiti į bažnyčią. „LKB Kronikos“ leidimas per septyniolika metų buvo įmanomas tik todėl, kad buvo daug bendradarbių, kurie buvo pasiryžę už savo pagalbą, jei reikės, mokėti nelaisvės kainą. Kai kas mąsto, kad mes gynėme Bažnyčios interesus. Bet juk ta Bažnyčia buvo daugumos Lietuvos žmonių bendruomenė. Mes gynėme Lietuvos žmonių sąžinės ir tikėjimo laisvę, bet kartu kasėmės po melu ir prievarta paremtos santvarkos pamatais.

Anuometinis Baudžiamasis kodeksas turėjo net 68 straipsnį: „Antitarybinė agitacija ir propaganda su tikslu susilpninti tarybinę valdžią.“ Tiesos žodis buvo laikomas valstybiniu nusikaltimu, o pagal šį

Už laisvę reikia nuolat kovoti

ARKIVYSK. SIGITAS TAMKEVIČIUS

straipsnį kaltinamieji – valstybiniais nusikaltėliais, pavojingiesniais už vagis, prievartautojus ir žmogžudžius.

Drauge su visais lietuviais, kalėjusiais už laisvės siekį, gerai žinau nelaisvės skonį, bet kartu žinau ir tai, kas gali pavergti žmogų net laisvoje šalyje. Šitas žinojimas šiandien neduoda ramybės.

Mūsų žmones pavergia alkoholis, narkotikai, azartiniai lošimai, pinigų ir valdžios geismas. Sovietiniais laikais mes kaltinome okupacinę valdžią, kad ji Lietuvos žmones girdo alkoholiu ir siekia, jog jie nemąstytų ir būtų lengviau valdomi. Apmaudu, kad alkoholio vartojimo mastai laisvoje Lietuvoje yra tapę tiesiog stichine tautos nelaime. Persąsi mintis, kad alkoholio ir azartinių lošimų verslo magnatų pinigai dažnai būna visagaliai. Greitai neeilinėje Seimo sesijoje bus balsuojama dėl 3500 lošimo automatų įteisinimo lengvai prieinamose vietose. Viliuosi, kad pritarusieji mano Laisvės premijai nebalsuos prieš Lietuvos interesus. Tegul šį kartą laimi Lietuva.

Mes tampame mažiau laisvi, kai tuštėja mūsų miesteliai ir kaimai, kai Lietuvos ateitį turį kurti jauni žmonės palieka Tėvynę, kai silpnėja mūsų šeimos arba jos net griauamos. Šeimos griovėjai yra labai išradingi, kai po laisvės ir žmogaus teisių vėliava net maži vaikai stumiami į seksualinę vergovę. Geras, tvirtas ir atsakingas šeimas gali kurti ne savo aistrų vergai, bet dvasiškai brandūs žmonės. Jei neturėsime normalių šeimų, neturėsime ir laisvos Lietuvos. Per maži mes esame, kad galima būtų eksperimentuoti su Lietuvos visuomene visokiomis Gender ir Happy Days programomis. Jau net Rusija yra išsigandusi dėl tragiškų demografinių

rodiklių. O Lietuvoje slapta, kad nekiltų visuomenės pasipriešinimo, praėjusią vasarą buvo įteisintas medicininis abortas. Kokios apgailėtinos netikros laisvės grimasos; šitaip elgiasi tarnaujantys ne Lietuvai, bet pinigams. Laisvos Lietuvos ateitį ir gerovę galės sukurti tik dvasiškai laisvi žmonės.

Su dideliu nerimu stebime visuomeninius ir politinius procesus Europos valstybėse, kurios didžių vyrų – Roberto Šumano,

Konrado Adenauerio, Alcides de Gasperio ir kt. buvo vienijamos ant krikščioniškų pagrindų, o dabar joms ne kartą tiesiog primetamos visuomenę demoralizuojančios ir mirties kultūrą nešančios idėjos. Mums, lietuviams, pažinusiems utopinio komunizmo grimasas, su žmogaus prigimtimi nesiskaitančios ideologijos turėtų būti atgrasios, nes jos niekur neveda.

Tačiau Lietuvos padangėje yra daug vilties ženklų. Palaiko viltį Lietuvos žmonės, kurie, žinodami už laisvę sumokėtą kainą, rimtai rūpinasi Lietuvos dabartimi ir ateitimi. Duok, Dieve, kad panašių vyrų ir moterų Seime, Vyriausybėje, savivaldybėse ir visuomeninėse organizacijose atsirastų vis daugiau ir daugiau, kad mažėtų dejuojančių ir daugėtų kuriančių Lietuvą. Žadina viltį jauni žmonės, branginantys istorinę atmintį, nepaliekantys Lietuvos dėl sotesnio duonos kėsnių ir dirbantys jos labui. Vakar Seimo rūmuose vyko forumas „Gyvybės kultūros puoselėjimas ir pilietinis apsisprendimas“. Forume dalyvavo įvairių krikščioniškų bendruomenių atstovai, daugiausia jauni žmonės, kuriems ne vis tiek, kokia bus rytdienos Lietuva.

Mes, Lietuvos vyskupai ir kunigai, tarnaudami Lietuvos žmonėms, ir toliau stiprinsime laisvos visuomenės moralinius pamatus ir bendradarbiausime su visais, kuriems brangi Lietuva, kad jos dukros ir sūnūs būtų laisvi ne tik išorėje, bet ir savo dvasia.

Kauno arkivyskupo metropolito Sigito Tamkevičiaus, SJ kalba 2013 m. Laisvės premijos proga, pasakyta LR Seime.

Prezidentė lankėsi Latvijoje

Atkelta iš 1 psl.

Pasak D. Grybauskaitės, Lietuva ir Latvija – vienintelės baltų valstybės, kurias sieja bendros kultūrinės šaknys ir nuolatiniai kultūriniai ryšiai. Todėl Rygai suteiktas Europos kultūros sostinės statusas – puiki proga pristatyti pasauliui ir baltiškąją kultūrą.

Gražaus bendradarbiavimo įrodymas buvo ir tai, kad Europos kultūros sostinės Rygos renginiai prasidėjo lietuvių dirigento Modesto Pitreno R. Wagner operos „Rienzi“ koncertiniu atlikimu. Lietuvos ir Latvijos vadovai klausėsi atidarymo koncerto bei pasakė sveikinimo kalbas.

Renginių metu Prezidentei taip pat buvo įteikta unikalaus albumo apie senąją Baltijos šalių istoriją „Terra Mariana“ faksimilinė kopija. Šio albumo originalas 1888 m. buvo padovanotas popiežiui Leonui XIII ir saugomas Vatikano apaštalinėje bibliotekoje. Viena iš kelių išlikusių šio albumo kopijų ir buvo padovanota Prezidentei, o vėliau perduota Vilniaus universiteto bibliotekai.

Europos kultūros sostinės titulu Ryga šiemet dalijasi su Švedijos miestu Umeo. Vilnius Europos kultūros sostine buvo tapęs 2009 m., Talinas – 2011 metais.

Lietuvos ir Latvijos Prezidentai – Dalia Grybauskaitė ir Andris Berzins.

Roberto Dačkaus (ELTA) nuotr.

Aptarti Šventojo Sosto ir Lietuvos santykiai

Atkelta iš 1 psl.

Užsienio reikalų ministras L. Linkevičius vizito Vatikane metu taip pat susitiko su Maltos ordino Didžiuoju magistru Matthew Festing, Didžiuoju kancleriu Jean-Pierre Mazery ir Didžiuoju hospitaljeriu Albrecht Freiherr von Boeselager ir padėkojo už labdaringą Maltos ordino veiklą, Lietuvoje vykdomą nuo nepriklausomybės atkūrimo.

„Maltiečių sriuba“, vaikų dienos centrai, Pagalbos tarnybos teikiamos socialinės paslaugos – tai Lietuvoje labai gerai žinomi ir vertinami projektai bei veiklos“, – teigė L. Linkevičius.

Susitikimo dalyviai taip pat aptarė Lietuvos vykdomus vystomojo bendradarbiavimo projektus bei Maltos ordino veiklą pasaulyje, Lietuvos ir Maltos ordino bendradarbiavimo tarptautiniuose projektuose galimybes.

Užsienio reikalų ministras L. Linkevičius ketvirtadienį susitiko ir su Italijos užsienio reikalų ministre Emma Bonino bei aptarė aktualius Europos Sąjungos ir Jungtinių Tautų klausimus, dvišalį bendradarbiavimą saugumo politikos ir karinėje srityse, prekybinę bei ekonominę partnerystę. Ministras paprašė Italijos paramos priimant euro grupės šalių sprendimą dėl Lietuvos prisijungimo prie euro zonos, kai Italija pirmininkaus ES Tarybai nuo 2014 m. liepos 1 dienos.

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday and Saturday except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532. Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$150.00. Postmaster: Send address changes to

Draugas – 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5532

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00

JAV – metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00

Pirma klase: kasdien – \$340.00 • visos savaitės \$240.00

Kanadoje (USD): – metams \$390.00 • 1/2 metų \$210.00 • 3 mėn. \$110.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis oro paštu – metams \$615.00 • 1/2 metų \$315.00

Į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA

JAV – metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00

Kanadoje (USD) – metams \$150.00 • 1/2 metų \$120.00 • 3 mėn. \$75.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis: oro paštu – metams \$220.00 • 1/2 metų \$120.00

Į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$70.00

Mažindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesiuočiame.

„Draugo“ prenumerata yra mokama iš anksto.

Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba. Redakcija dirba kasdien, nuo 7:00 iki 3:00, šeštadieniais nedirba.

Vyriausioji redaktorė –

Ramunė Lapas

vyr.redaktore@gmail.com

Kultūrinio šeštadieninio priedo redaktorė –

Renata Šerelytė

rainbow.vilnius@gmail.com

Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos gavus prašymą, ką nors skelbti. Redakcija straipsnius taiso savo nuožiūra. Nenaudotų straipsnių nesaugoja. Siunčiant prašome pasilikti kopiją.

El. paštas:

redakcija@draugas.org

skelbimai@draugas.org

administracija@draugas.org

Šiandien būtų galima džiaugtis, jog žymiai rimčiau nei iki šiol svirstome, kaip derėtų ginti savo istoriją nuo svetimųjų peršamo melo, šmeižto ir iškraipymų. Rusiškos, lenkiškos, baltarusiškos koncepcijos pradeda kelti rimtą pavojų. Jos tarsi nejučiomis mums brukamos, jos vis tvirčiau įsitvirtina mūsų sąmonėje. Dažnusk įsitvirtina mūsų pačių rankomis.

Jei neatsikvošėsime, ilgainiui į savąją istoriją žvelgsime lenkų, rusų ar baltarusių akimis. Jei ne mes, tai mūsų vaikai ir anūkai ims manyti, jog Lietuvoje nebuvo nieko didingo, didvyriško, išskyrus svetimųjų atneštus dalykus.

Tačiau džiaugdamasis, jog lyg ir pradėdame matyti tikruosius pavojus, negaliu nepastebėti, jog mes gynybai vis dar linkę pasitelkti pačias primityviausias priemones.

Štai jaunajai politikų kartai priskirtinas parlamentaras Paulius Saudargas tinklalapyje bernardinai.lt skelbia, jog mūsų „jaunimui reikia didvyrių“. O kas ginčija šią nuostatą? Dešiniųjų jėgų atstovas teisus ir tuomet, kai pastebi, jog mūsų opontai šiuo metu labiausiai stengiasi sumenkinti Sausio 13-ąją, partizanų kovas ir Sibiro tremtis.

Sutinku, menkina. Bet menkina išradingai, sumaniai. Menkina taip, kad mūsų galvose bent jau pasėtų abejonių.

O koks mūsų atkirtis? Dažniausiai mums užtenka formalių, valdiškų, nuobodžių minėjimų, rengiamų mokyklų salėse ar aikštėse prie ne itin įspūdingų paminklų. Dar sugebame parodyti vieną kitą dokumentinį filmą, kuriame nepateikiame nieko naujo, tiesiog atkartojame seniai žinomus faktus bei aplinkybes.

Tiesa, Seimo narys P. Saudargas pastebi, jog ypač veiksmingos yra mūsų jaunimo ekspedicijos į Sibirą lankant lietuvių tremties vietas. Be abejo, tokios kelionės – aukso vertės. Į tokias ekspedicijas išvykę mūsų vaikinai ir merginos savo akimis pamato, kokiomis siaubingomis sąlygomis lietuviams teko kalėti lageriuose.

Kadaise ir pačiam teko leistis į kvapą gniažiančią dešimties dienų trukmės kelionę Pietų Sibiro Kemerovo sritin. Aplankėme į Novokuznecko miestą likimo nubloštą mūsų tremtinę Oną Milaknytę. Ne tik aplankėme, bet ir parsivežėme atgalios į Lietuvą. Ji buvo iš tų tremtinių, kurie bet kokia kaina norėjo sugrįžti į Lietuvą, nors Tėvynėje po tiek metų jau nebeturėjo nei artimųjų, nei giminių, nei pažįstamų.

Sugrįžęs iš Pietų Sibiro daug rašiau apie vieną iš įspūdingiausių mano gyvenime kelionių. Mano rašinius skelbė tuomet itin didelį, beveik šimtatūkstantinį tiražą, turintis „Valstiečių laikraštis“. Nuoširdžiai stengiausi kuo smulkiau papasakoti apie patirtus įspūdžius. Stengiausi ne dėl honorarų. Juk būta apie ką papasakoti. Pietų Sibiro rusai mus priėmė šiltai, draugiškai. Jie laikė mus ypatinga tauta, kadangi mes nepaliekame tremtinių likimo valiai: jei nespėjame parsivežti gyvųjų, parsivežame bent jau ištremtųjų kaulus. Tokia nuostata Novokuznecko rusams paliko neišdildomą įspūdį.

Ypač jaudinantis buvo mūsų tremtinės atsiveikinimas su kaimynais. Palydėti O. Milaknytės sugužėjo visi gatvės, kurioje jai teko gyventi ilgus dešimtmečius, gyventojai. Palydėtuvės užtruko iki ryto. Verkė ir O. Milaknytė, verkė ir jos kaimynai, verkė vietinio laikraščio „Novokuzneckije novosti“ žurnalistės, verkė į aerouostą nuvežti turėjęs taksistas... O. Milaknytei buvo graudu palikti žemę, kur prabėgo visas gyvenimas, įskaitant ir vaikystę, ir jaunystę. O rusams buvo graudu netekti kaimynės, su kuria kelis dešimtmečius dalintasi ir vargais, ir džiaugsmais.

Ir vis dėlto rusai nuoširdžiai džiūgavo, kad jų Ana, jie ją dažniausiai šaukė rusišku Anos vardu – galų gale išvys brangiąją Lietuvą, kurios neteko būdama dar visai jauna mergaičiukė. Rusai suvokė, kokia gili tokios kelionės prasmė.

Jau tada, regėdamas jaudinančią atsisveikinimo dramą vienama iš tolimojo Novokuznecko priemiesčių, suvokiau, kokią jaudinantį, įkvepiantį meninį filmą būtų galima susukti apie iš pirmo žvilgsio mažai kuo ypatingą O. Milaknytės gyvenimą. Mintyse neabejojau, kad protingai, talentingai susukta meninė juosta būtų tūkstantį kartų įtaigesnė nei dešimtys mano straipsnių.

Šiandien, prabėgus penkiolikai metų po kelionės į Pietų Sibirą, nuomonės nepakeičiau: jeigu

Kodėl toks skurdus lietuviškų istorinių meninių filmų aruodas

GINTARAS VISOCKAS

jaunajai kartai norime kuo įtaigiau perteikti pasakojimus apie tremtį, istorijos vadovėliai, dokumentiniai filmai, straipsniai ir iškilmingi minėjimai mokyklose bei Seimo rūmų salėse tegali tapti pagalbine, papildoma priemone. Pagrindinė priemonė – nuotykinis meninis filmas.

Neneigiu straipsnių svarbos. Būtų kvaila žurnalistui neigti viešojoje erdvėje pasirodančių rašinių įtaką. Neginčiju ir visų kitų priemonių svarbos: būtini dokumentiniai filmai, istorijos vadovėliai, susitikimai su moksleiviais istorijos pamokose. Tačiau jei Lietuvos jaunimui išties reikia didvyrių, tai susidomėjimą didvyriais geriausiai žadina meniniai filmai.

Tačiau apie istorinių meninių – nuotykinų filmų svarbą kažkodėl beveik niekas Lietuvoje garsiai iki šiol neprabyla. Kad ir minėtas parlamentaras P. Saudargas. Politikas net nesvarsto, kodėl per du dešimtmečius nesukūrėme nė vieno meninio filmo apie tremtį.

Tik susimąstykime, kokia klaidi situacija: mes neturime meninių filmų jokioms mums svarbioms temoms. Tie keli po Kovo 11-osios sukurti filmai tik paryškina mūsų skurdą srityje, kuri, informacinių karų žinovų tvirtinimu, – viena iš įtaigiausių. Vaizdžiai tarant, verkiame, jog domėjimasis Lietuvos istorija silpsta, jog tikrąją Lietuvos didingumą stelbia svetimųjų patyčios, jog jaunimas atsiduria kosmopolitų, liberalų įtakoje, tačiau vis tiek griebiamės ne pačių efektyviausių gynybos priemonių. Efektyviausias gynybos priemonės tiesiog ignoruojame.

Žinoma, meninis filmas – ne kiekvienam pagal pečius. Lietuva nepajėgi susukti tiek meninių juostų, kiek jų sukuria, sakykim, JAV ar Rusija. Neužtektų nei aktorių, nei lėšų, nei režisierių.

Bet vieną kitą meninę juostą susukti galėtume. Jei Sausio 13-osios tragedija – per daug arti, dar nesugulėjusi mūsų galvose, tai esama temų, kurias pats laikas pradėt gvildinti. Iki galo nepavyko sukurti įtaigaus meninio filmo apie partizanus? Bandykime dar kartą. Bandykime tol, kol pavyks nus-

telbti filmą „Niekas nenorėjo mirti“.

Dar vienas puiki tema meniniam nuotykiniam filmui istorine tema – prieš 70 metų Clevelande (JAV) neaiškiomis aplinkybėmis žuvo į Vakarus nuo sovietinio teroro pasitraukęs mūsų prezidentas Antanas Smetona. Žinoma, duomenų, jog gaisrą organizavo tuometinės Sovietų Sąjungos slaptosios tarnybos, nėra. Bet juk mums niekas nedraudžia sukurti nuotykių kupiną meninę juostą, gvildenančią būtent šią versiją. Turėdami tokią filmą lengvai sudomintume jaunimą A. Smetonos asmenybe. Tada ir Kaune rengiami A. Smetonos pagerbimai įgautų kitą prasmę.

Dar vienas pavyzdys – Jono Budrio (tikroji pavardė – Polovinskas) – asmenybė. Jei skaitėte jo atsiminimų knygėlę „Kontržvalgyba Lietuvoje“ (J. Budrio prisiminimai), turėtumėte suprasti, kodėl miniu šią pavardę. J. Budrys – vienas iš įtakingiausių, profesionaliausių mūsų tarpukario žvalgybininkų.

Jau vien jo veikla rengiant Klaipėdos krašto sukilimą, o vėliau ir jam vadovaujant, – verta nuotykinio meninio filmo. Niekaip nesuprantu, kodėl mūsų profesionalūs režisieriai, scenaristai, rašytojai net nebando svajoti apie meninio filmo žvalgybos temomis sukūrimą. Toks meninis filmas būtų populiarus, jei tik sukaltume jį ne verkšlenimo, bet pasididžiavimo dvasia, įterpdami nuotykinų elementų.

Taip pat esama vilties, kad filmas neatneštų didelių nuostolių. Juk pati idėja – uždeganti, sensacinga. Kas gali būti įdomiau už žvalgybinius skandalus ir intrigas?

Tokio pobūdžio meninė juosta iš anksto pretenduoja sutraukti gausias žiūrovų auditorijas. Todėl mūsų abejingumas savos žvalgybos istorijai – įtartinas.

Tokiam sumanymui nėra pinigų? Bet juk mes net rimtai nebandome aiškintis, kodėl tokia idėja neužsidega mūsų inteligentija. Be abejo, dabartiniai Lietuvos valstybinių institucijų klerkai neskaitina tautiškų sumanymų nei moraliai, nei materialiai.

Bet tai nereiškia, kad lėšų neįmanoma surasti. Tiesiog reikia ieškoti, reikia dirbti. Ir tada turėtume filmą, kuris bent jau galėtų mėginti konkuruoti su Lietuvoje populiariu niekaip nepranandčiais rusiškais nuotykiniais filmais apie „mentus, kriminalinius nusikaltėlius, šnipus ir karus“.

Tad kada mūsų politikai, intelektualai, režisieriai pradės diskutuoti, kodėl toks skurdus lietuviškų istorinių meninių filmų aruodas?

Pristatyti kandidatai „Oskarams“

Sausio 16 d. Los Angeles paskelbti 2013 metų pretendentai į Kino meno ir mokslo akademijos apdovanojimus. Pačios „Oskaro“ statulėlių įteikimo iškilmės šiemet vyks kovo 2 d.

Daugiausia nominacijų – po 10 – pelnė filmai „American Hustle“ („Amerikietiška afera“) ir „Gravity“ („Gravitacija“), 9 – filmas „12 Years A Slave“ („12 metų vergovės“).

Viena didžiausių staigmenų tapo aktorius Jonah Hill – už vaidmenį juostoje „The Wolf of Wall Street“ („Volstryto vilkas“) jis nominuotas geriausio antraplano aktoriaus kategorijoje.

Aktorė Meryl Streep pelnė jau 18-ąją „Oskaro“ nominaciją – tai rekordas, daugiau nominacijų už ją nėra pelnęs joks aktorius.

Geriausio režisieriaus kategorijoje varžysis Da-

vid O. Russell („American Hustle“), Alfonso Cuaron („Gravity“), Alexander Payne („Nebraska“), Steve McQueen („12 Years A Slave“) Martin Scorsese („The Wolf of Wall Street“).

Dėl geriausio aktoriaus vardo – Christian Bale („American Hustle“), Chiwetel Ejiofor („12 Years A Slave“), Bruce Dern („Nebraska“), Matthew McConaughey („Dallas Buyers Club“),

Leonardo DiCaprio („The Wolf of Wall Street“).

Dėl geriausios aktorės – Amy Adams („American Hustle“), Judi Dench („Philomena“),

Cate Blanchett („Blue Jasmine“), Meryl Streep („August: Osage County“) Sandra Bullock („Gravity“).

„Draugo“ info.

TELKINIAI

Lemont, IL

LUMA Čikagos padalinys švenčia 5-erių metų jubiliejų

ROMUALDA LAURINAITYTĖ RYNNE

Po sibirietiškų neišbrendamų sniego pusnų, lydimų arktikinių šalčių, čikagiečiai apsidžiaugė staigiu, netikėtu atšilimu ir skaisčiai nušvitusia saulute.

Sausio 12 d. Lietuvos universitetų moterų asociacijos (LUMA) Čikagos ir Indianos moterys rinkosi į Pasaulio lietuvių centrą, Lemont, IL. Po šv. Mišių lumietės minoriškai aptarinėjo pasigedusios savo gerojo pamilto kunigo Antano Saulaičio, SJ, išvykstančio į Lietuvą.

Organizacijos susirinkimas vyko Lemonto dailės muziejuje, į kurį atvykusios lumietės sveikinosi bei džiaugėsi susitikimu. Organizacijos įkūrėja ir vadovė Romualda Laurinaitytė Rynne pasveikino gausiai susirinkusias nares ir ypač pasidžiaugė organizacijos garbės narės dail. Magdalenos Stankūnienės apsilankymu. Trumpai apžvelgusi organizacinius ir einauosius reikalus, vadovė priminė, kad ši nedidelė organizacija dirba jau penkerius metus, taigi švenčia pirmąjį savo jubiliejų. Romualda Rynne organizacijos mažajam jubiliejui paruošė didelės apimties knygą – albumą apie 5-erių metų organizacijos veiklą. Albumas atspindi organizacijos atsiradimo priešistoriją, kuklų moterų darbą puoselėjant lietuvių kultūrą, patriotizmą, garsinant į istorijos užmarštį nueinančias iškilias lietuves moteris. Pradėjome kurti planus, kaip atkurti ir puoselėti International Frenship Parke esantį ir užmirštą lietuvių darželį su pirmųjų 3 mūsų valstybės Prezidentų pamink-

LUMA Čikagos padalinio narės (pirmoje eilėje iš k.): dailininkė, mecenatė, LUMA garbės narė Magdalena Stankūniene, organizacijos įkūrėja ir vadovė Romualda Laurinaitytė Rynne, MD, naujoji organizacijos vadovė Rima Kašubaitė Binder ir dr. Regina Padleckienė, MD. Antroje eilėje: Jolanta Magle, Margarita Stiglich, Birutė Deltuvienė, Gražina Arbačiauskienė, Rima Sell, Lilija Jasas, Danutė Bartulienė, Dalia Ancevičienė, Alma Morkuvienė.

lais. Tikime, kad dirbdamos nedidelį, bet teigiamą darbą, paliekame mažytį pėdsaką šiame krašte ir kiekvienos mūsų širdyje.

Vadovavimą organizacijai ir dokumentų aplanką Romualda Rynne perdavė mielai ir gerbiamai Rimai Kašubaitei Binder, linkėdama energijos, kūrybingumo ir ištvermės.

Po visuotinio susirinkimo fotografijomis papildžius organizacijos albumą, jis bus baigtas ir atiduotas spausdinti. Kovo mėnesį numatomas jo pristatymas.

Susirinkimą šventiškai užbaigėme Birutės Deltuvienės suorganizuotu kompozitoriaus Algirdo Motuzos ir solistės Loretos Janulevičiūtės koncertu ir vaisėmis.

Romualda Laurinaitytė Rynne, LUMA Čikagos padalinio įkūrėja ir vadovė, perduoda dokumentų aplanką Rimai Kašubaitei Binder, linkėdama sėkmingo ir įdomaus darbo.

Koncertavo Algirdas Motuza ir Loreta Janulevičiūtė.

LDD valdyba kviečia jus arbatėlės

NIJOLĖ NAUSĖDIENĖ

Lietuvos Dukterų draugijos (LDD) valdyba, nelaukdama kol įsibėgės metai, jau sausio 11 dieną susirinko posėdžiauti. Pirmininkei Marytei Rekašienei vadovaujant, valdybos narės apžvelgė perėitų metų pabaigoje atliktus darbus ir šių metų planus.

Pernai prieš Šv. Kalėdas Gražina Kazėnienė, Milda Jakštienė ir Nijolė Nausėdienė aplankė Aldoną Bazių, kuri tuo metu gyveno Burr Ridge senelių prieglaudoje. Nunešėme jai gėlių, pyragėlių, bet svarbiausia, jog parodėme jai dėmesio. Aldona, atsigaunanti po insulto, bendrauja sunkiai, bet mūsų apsilankymu tikrai buvo patenkinta ji, jos dukra ir artimieji.

Zita Svarenė kartas nuo karto aplanko ilgametę Dukterų draugijos narę Haliną Bagdonienę, Alma Markuvienė – dr. Meilutę Biskienę. Šiais metais vėl lankysime mūsų buvusias nares.

Dar rudenį išsiuntėme daug dėžių su drabužiais ir įvairius senelių namus Lietuvoje. Jau gavome iš jų padėkas. Taip pat buvo išsiųstos vaikštynės ir kelios kėdės su ratukais. Mes vis dar skelbiame vajú šiems daiktams, nes jų labai reikia neįgaliems žmonėms Lietuvoje.

Iždininkė pateikė išdo ataskaitą. Ji nėra džiuginanti. Išlaidos viršija pelną, o aukų gauname labai mažai. Padėtis truputį pagerės, kai Draugijos narės sumokės šių metų nario mokestį, o gal dar kas ir auką pridės. Peržvelgėme laiškus su prašymais. Jų nebuvo labai daug. Visi prašymai pagrįsti, paremti dokumentų kopijomis – negali atsisakyti jų. Nutarėme suteikti finansinę paramą prašantiesiems.

LDD veikla nesiremia vien tik piniginėmis aukomis, nes mūsų pareiga globoti, atjausti ir bendrauti su žmonėmis. Visa atjausta išreiškiama per dėmesį žmonėms. Žinome, kad PLC, Lemonte, gyvena nemažai pagyvenusių žmonių, tad pagalvojome, kad būtų gerai su jais susitikti, pabendrauti. Geras būdas parodyti jiems dėmesį – pakviesti juos arbatėlei. Nusprendėme pradėti ruošti mėnesines arbatėles – ne tik Centro gyventojams, bet į jas įtraukti ir kitus apylinkėje gyvenančius vyresnius žmones. Per mūsų arbatėles skatinsime visus žmones išsikalbėti, išklaudyti kitų, išsiliesti prisiminimais apie savo gyvenimą (o juk kiekvienas iš mūsų turime savo gyvenimo istoriją!)

Pirmoji tokia Lietuvos Dukterų valdybos ruošiamą arbatėlę bus vasario 11 dieną, antradienį, 10 val. ryto bibliotekos kambaryje, PLC, Lemonte. Prie arbatėlės bus valdybos narių suneštinės vaisės: užkandėliai, pyragėliai, vaisiai. Į šią arbatėlę kviečiami visi norintys pabendrauti. Jokios programos nebus – tik laisvas bendravimas. Ateityje, atsižvelgę į pasiūlymus, gal pasikviesime ką nors iš specialistų, kad pagviltų mums rūpimus klausimus. Tai priklausys nuo mūsų norų, o šią, pirmą arbatėlę, paliekame pasisvečiavimui. Tikimės visų pritirimo ir lauksime jūsų.

Lemont, IL

Naujieji metai Pasaulio lietuvių centre

Ričardo Chiapetta nuotraukos

ROMUALDAS POVILAITIS

Metams einant į pabaigą padaugėja įvairių švenčių, rengiami suvažiavimai, minėjimai, kurių, atrodo, mes visi laukiame ir daugiau ar mažiau tradiciškai lankome.

Vienas iš didžiausių renginių šį rudenį buvo tradicinė Madų paroda Pasaulio lietuvių centre, kuri susilaukė net 520 dalyvių. Tai buvo sėkmingiausias (dalyvavo keli vyrai) moterų sambūris.

Po to atėjo Šv. Kalėdos. Ši šventė – pati svarbiausia šeimos šventė, žinoma jau nuo senovės laikų. Į ją iš tolimiausių vietovių susirenka artimieji, giminės pabūti kartu.

Ne taip dažnai, bet atsitinka, kad šalti orai ir sniegas padaro tuos kalėdinius suvažiavimus neįmanomus.

Galų gale ateina Naujieji metai. Dažnai žiema pasidaro labai rūsti, užsina dideli šalčiai ir iškrenta daug sniego, kas priverčia sulaukti Naujųjų metų savo namuose. Prisimenu, kartą važiovome sutikti Naujuosius metus, bet automobilis įklimpo sniego pusnyje. Mes šiaip taip pėsčiomis nuėjome pas artimus kaimynus ir su jais kartu slidėmis iščiuožėme į tamsų golfo lauką laukti vidurnakčio. Taip sutikome išpuodingiausius savo gyvenime Naujuosius metus, kuriuos atsimeiname dar ir šiandien. Taip atsitinka tik vieną kartą gyvenime, bet visai neplanuotai. Tada dar buvome jauni ir atkaklūs.

Šiomet Naujuosius pasitikome PLC, Lemonte. Salėje buvo gal mažiau nei 100 dalyvių, bet visi buvo gerai nusiteikę.

Salė labai gražiai paruošta: baltos staltiesės, „apvilktos“ kėdės ir kt. papuošimai. Visa tai sukurta Elytės Reklaitis ir jos padėjėjų pastangų dėka.

Du atlikėjai – Rasa Zubreckaitė ir Jeronimas Vitavičius – visą vakarą grojo ir dainavo nepailsdami. Džiaugiamės, kad skambėjo vien lietuviškos dainos, kurios mums labai patinka. Bravo!

Naujųjų metų sutikimo tema – Havajai. Programą atliko keturios moterys iš Havajų. Kai išsimačiusios jos pakvietė drąsius vyrus šokti kartu, visi gardžiai juokėsi.

Maistas buvo karališkas, nes jį ruošė „Kuni-gaikščių užėiga“.

Didelių eilių prie baro nebuvo, nors už taurius gėrimus ir nereikėjo mokėti. Šauniai sutikome Naujuosius. Šventiniam pokyliui artėjant prie pabaigos, bet dar prieš aušrą, nei pagyvenusiams, nei jauniems namo eiti pagalbos nereikėjo, visi išsiskirstė su šypsenomis. Valio Naujiesiems metams!

New Yorke skambėjo lietuviška opera

Gen. konsulas V. Sarapinas sveikino operos kūrėjus ir atlikėjus.

Sausio 16 d. Lietuvos Respublikos generalinis konsulas New Yorke kvietė lietuvius ir amerikiečius kartu klausytis lietuviškos operos „Geros dienos!“. Kūrinio New Yorko menų centre „Here“ klausėsi sausakimša salė žiūrovų.

„Džiaugiamės galėdami pristatyti lietuvišką operą New Yorke, kuri susilaukė tokio didelio pasisekimo ir pripažinimo. Ir esame dėkingi Lietuvos atlikėjams, garsinantiems mūsų vardą užsienyje“, – savo sveikinimo kalboje sakė Lietuvos generalinis konsulas New Yorke Valdemaras Sarapinas.

Kūrinį taip pat pristatė viena iš „Prototype“ festivalio organizatorių „Here“ menų centro vystymo direktorė Brenna Thomas.

Po operos Lietuvos generalinio konsulato surengtame priėmime žiūrovai turėjo galimybę pabendrauti su operos atlikėjais ir kūrėjais.

Renginį iš dalies finansavo LR Kultūros ministerija.

LR generalinio konsulato New Yorke info ir nuotr.

Skandinavai į draugiją priėmė baltus

Jau 15-tą kartą Los Angeles rengiamo Skandinavijos kino festivalio rėmuose pirmą kartą vyks ir mini Baltijos kino festivalis – Baltic Film Expo. Festivalio atidarymas – šiandien, šeštadienį, 6 val v. Writers Guild Theater, o filmai bus rodomi du savaitgalius iš eilės – sausio 18 ir 19 d. bei sausio 25 ir 26 d.

Festivalio organizatoriai kartu su Baltijos šalių garbės konsulais Los Angeles sukūrė išskirtinę progą plačiau susipažinti su Baltijos jūrą supančių valstybių kinu – ne tik su Švedijos, Suomijos, Islandijos, Norvegijos, Danijos, bet ir Lietuvos, Latvijos, Estijos.

Baltų kiną šiame festivalyje pristatys filmai, pateikti „Oskarų“ nominacijoms. Estų „Seenelkäik“ („Mushrooming“, rež. Toomas Hussar) bus rodomas šeštadienį, sausio 25 d. 12:30 p. p.; latvių „Mammu, es tevi limu“ („Mother I love you“, rež. Janis Nords) – šeštadienį, sausio 25 d., 2:30 val. p. p.; lietuvių „Pokalbiai rimtomis temomis“ („Conversations on Serious Topics“, rež. Giedrė Beinoriūtė) – sekmadienį, sausio 26 d. 1:30 val. p. p.

Lietuviškas dokumentinis filmas „Pokalbiai rimtomis temomis“ sukurtas 2012 m. Pagrindiniai jo herojai – vaikai ir paaugliai, apdovanoti ypatingu gebėjimu apsaityti juos supantį pasaulį. Intymūs, minimalistine maniera nufilmuoti pokalbiai su jais atskleidžia kartais melancholišką, kartais juokingą, kartais dramatišką šiuolaikinio pasaulio vaizdą. Filme keliama klausimai apie vienvatę, meilę, Dievą, pasaulį, žmogaus ryšį su kitu žmogumi.

Visą tvarkaraštį pamatysite festivalio tinklalapyje: <http://www.scandinavianfilmfestivalla.com/index.php>.

„Draugo“ info

IŠ ATEITININKŲ GYVENIMO

Redaktorė Vida Kuprytė • El. paštas: draugasateitis@gmail.com

Netekome dr. Vincento Rastenio – Ateitininkų Lietuvoje atkuriamojo suvažiavimo komiteto vadovo

Dr. Vincento Rastenio nueitas kelias

Pirmasis po atkūrimo Lietuvoje Ateitininkų federacijos dvasios tėvas kun. Vaclovas Aliulis, MIC, ir pirmininkas dr. Vincas Rastenis. „XXI amžius“ nuotr.

Sausio 14 d. mirė Ateitininkų federacijos Atkuriamojo komiteto pirmininkas dr. Vincentas Rastenis. Jo drąsa ir pasišventimas praskynė kelią ateitininkams atsikurti Lietuvoje 1989 metais, po puse šimtmečio sovietų okupantų uždraudimo ir persekiojimo.

V. Rastenis gimė 1922 m. rugsėjo 17 d. Utenos apskr. Tauragnų valsčiuje, Vajasiškio parapijoje. 1939 m. tapo ateitininku. 1944 m. baigė Utenos gimnaziją. 1941 m. birželio sukilimo dalyvis, dalyvavo vaduojant Uteną, nuo 1943 m. priklausė Lietuvos laisvės armijai (LLA), 1944 m. generolo Povilo Plechavičiaus vietinės rinktinės Marijampolės karo mokyklos kariūnas. Baigęs Vilniaus universiteto Medicinos fakultetą, nuo 1950 m. dirbo gydytoju. 1949 m. vedė Valentina Vilkončiūtę ir drauge išaugino 4 vaikus: Mindaugą, Gediminą, Gražiną ir Skirmantę.

1989 m. sausio 7 d. Vilniuje vykusioje ateitininkų ir katalikiškos visuomenės konferencijoje išrinktas Lietuvos ateitininkų federacijos atkūrimo komiteto pirmininku. 1989 m. lapkričio 25–26 d. Vilniuje vykusioje Ateitininkų federacijos Atkuriamajame suvažiavime išrinktas Ateitininkų federacijos vicepirmininku, kuriuo buvo iki 1999 m. 1989–1999 m. Vincentas Rastenis ėjo ateitininkų sendraugių (ASS) pirmininko pareigas.

Sausio 17 d. velionis buvo išlydėtas iš Šv. Ignoto bažnyčios, Vilniuje, ir palaidotas Troškūnų kapinėse, Anykščių rajone.

„Svarbiausias ateitininkų tikslas – tautos dvasinis atgimimas“

Dr. Rastenis prisimena ateitininkijos atkūrimą

Dr. Vincentą Rasteni kalbino dr. Aldona Kačerauskienė. „XXI amžius“ (2003, gruodžio 12 d.). Perspausdiname jo išsakytas mintis ir linkėjimus jaunimui.

Auštant laisvės rytui, iškilo būtinas reikalas ugdyti lietuvių katalikiškąją inteligentiją. 1988 ir 1989 metai – tuomet buvo daug diskutuojama, tariamasi. Vieni ateitininkai manė, kad dar ne laikas atkurti Ateitininkų federaciją, kad dar per anksti, nes visiškai neaiški rytdiena, esą organizuotis pavojinga. (...) Buvo nuspręsta sukviesti ateitininkų ir katalikiškosios visuomenės konferenciją, kuri įvyko Vilniuje 1989 metų sausio pradžioje. Pirmininkavo kun. V. Aliulis, MIC, man teko skaityti pranešimą „Kas tai yra ateitininkai, jų istorija, ideologija, siekiai“. Ateitininkai sendraugiai pasirašė „Ateitininkų federacijos atkūrimo Lietuvoje aktą“. Atkuriamajam suvažiavimui rengti sudarytas komitetas. Buvau išrinktas pirmininku.

Kilo sumanymas prašyti Lietuvos ganytojų, kad leistų vyskupijose organizuoti ateitininkų ir katalikiškosios visuomenės konferencijas, kuriose būtų supažindinama su ateitininkų siekais; kad būtų išrinktos vyskupijų ateitininkų valdybos, besirūpinančios ateitininkų atgimimu.

Atkuriamasis suvažiavimas prasidėjo 1989-ųjų lapkričio 25 d. Vilniaus Arkikatedroje Bazilikoje iškilingomis šv. Mišiomis, kurių koncelebracijai vadovavo kardinolas Vincentas Sladkevičius, ateitininkas nuo 1931 metų.

Suvažiavimo darbas vyko Lietuvos moksleivių rūmuose, kurių fasadą puošė didelėmis raidėmis parašytas šūkis „Dievas yra meilė“. Tais laikais tai buvo nauja, netikėta ir malonu. Suvažiavimo tikslas buvo pasiektas, federacija atkurta, jos pirmininku buvo išrinktas dr. Arvydas Žygas.

Kai kas mus vadino donkichotais, sakė: „Nieko nepadarysite – ne ta visuomenė, ne tie laikai, ne tie žmonės“. Tačiau pradžią buvo padaryta, veikia keturios sąjungos: jaunučių, moksleivių, studentų ir sendraugių. Tapo įprastos rudens, žiemos, pavasario akademijos, kursai, vasaros stovyklos. Džiaugiamės jaunaisiais ateitininkais, kurie taip subrendo, kad iš vyresniosios kartos perima vadovavimą. Galiu drąsiai teigti, kad ateitininkai gyvuoja ir gyvuos.

Norėtusi, kad jaunimas pamėgtų knygą, išmoktų savarankiškai lavintis, bręsti, tyloje mąstyti, rengti referatus, pranešimus, recenzijas. Studijuoti yra ką. Turime didelį kultūrinį palikimą – S. Šalkauskio, A. Maceinos, K. Girniaus raštus. Svarbu subrandinti savo pasaulėžiūrą, charakterį. Ateitininkams pats svarbiausias prioritetas – išaugti sąmoningais, išsimokslinusiems, visapusiškai išsilavinusiems lietuviams katalikais, pasauliečiais inteligentais idealistais, visuomenės veikėjais, Lietuvos patriotais. (...) Svarbiausias ateitininkų tikslas – tautos dvasinis atgimimas.”

Ateitininkų federacijos jubiliejinis suvažiavimas

Su džiaugsmu pranešame, kad Jubiliejinis Ateitininkų federacijos suvažiavimas, skirtas paminėti 25-ąsias AF atsikūrimo Lietuvoje metines, vyks 2014 m. liepos 12–13 dienomis, Vilniaus įgulos karininkų ramovėje, esančioje Pamėnkalnio g. 13, Vilniuje.

Skatiname visus ateitininkus šias dvi dienas paskirti organizacijos reikams ir dalyvauti suvažiavime. Labai kviečiame jungtis ir išeivijos ateitininkus, kurie tuo metu svečiuosis Lietuvoje po Dainų šventės. Nuoširdžiai prašome dalintis šia žinia vieni su kitais!

Pagal AF įstatų 44 str. kviečiame kelti kandidatus į AF pirmininkus. Kandidatai turi būti iškelti ir pristatomi AF nariams ne vėliau kaip mėnesį iki suvažiavimo. Savo pasiūlymus, suderinus su siūlomu asmeniu, prašome siųsti el. paštu af@ateitis.lt iki birželio 11 d. Primename, kad AF pirmininku gali būti renkamas ateitininkas, ne jaunesnis kaip 25-erių metų, turintis ne mažesnę kaip 5 metų veiklos AF patirtį.

Nuo kiekvieno iš mūsų priklauso Ateitininkų federacijos ateitis!

AF valdybos vardu pirmininkė Rozvita Vareikienė

Ruošiama knyga apie kun. Kęstučio Trimako gyvenimą

Ateitininkai kviečiami prisidėti

Šią vasarą bus išleista knyga apie a. a. kun. Kęstučio Trimako veiklą ir jo darbą. Visą gyvenimą pašventęs ateitininkijai, kun. Trimakas paveikė daugelį ateitininkų. Kviečiame visus jį pažinojusius prisidėti prie knygos turinio. Prašome atsisiųsti nors ir kelis sakinius apie kun. Trimaką – ką apie jį prisimenate, kaip jis jus paveikė, įdomesnius gyvenimiškus atsitikimus. Bet kokią informaciją galite siųsti šio skyriaus red. Vida Kuprytei el. paštu: draugasateitis@gmail.com arba Marijai Remienei MRemiene@aol.com. M. Remienė mielai atsakys į jūsų iškeltus klausimus apie knygos paruošimą ir išleidimą.

Knygų klubas Ateitininkų namuose

Ateitininkų namų knygų diskusijų būrelis rinksis trečiadienį, sausio 22 d., 10 val. ryto ir ketvirtadienį, sausio 23 d., 7 val. vak. Bus aptariama Muriel Barbery parašyta knyga „The Elegance of the Hedgehog“. Diskusijos vyks lietuvių kalba. Visi kviečiami, net ir nespėję knygą perskaityti. Prašome pranešti iš anksto, jei ketinate dalyvauti el. paštu: dainequinn@gmail.com Susirinkimas vyks Ateitininkų namuose 1380 Castlewood Drive, Lemont, IL.

„Šiaurės Amerikos ateitininkai“ yra Facebook sveitainėje

Stalinas ir Molotovas, 1939 m. rugsėjo 27-tą dieną Maskvoje, Bolšoi teatre pasibaigus baletu „Gulbių ežeras“ pirmam veiksmui, per pertrauką išėjo į teatro vestibulį. Ten jų pasikviestam Estijos Užsienio reikalų ministrui įteikė ultimatumą, reikalaujantį išileisti Sovietų kariuomenę į Estiją: jeigu Estija nesutiks, Raudonoji Armija per jėgą vis tiek įžengs į kraštą.

Po to Stalinas su Molotovu grįžo į salę toliau ramiai ir patogiai gėrėtis baletu šokėjais. Antrojo pasaulinio karo išvakarėse Baltijos gyventojų likimas buvo sprendžiamas taip lengvai.

Apie Antrąjį pasaulinį karą Vakaruose yra daug rašyta – ir dar dabar rašoma – bet tai daugiausia apie karą Vakarų Europoje. Apie įvykius ir kovas sovietų užimtoje žemėje knygų ir raštų nedaug. O jeigu išeina kokia knyga, pvz., istoriko Timothy Snyder „Bloodlands“, tas, kas liečia Lietuvą ir kitus du mūsų kaimynus, dažniausiai paminėta tik trumpai, prabėgomis, vienur kitur išnašose. Praeitą rudenį pasirodė Prit Buttar knyga „Between Giants, the Battle for the Baltics in World War II“ (Oxford and New York, 400 psl., 2013), skirta Antrojo pasaulinio karo kovoms Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje ir tų laikų politiniams sprendimams, kurie nulėmė trijų Baltijos šalių likimą.

Autorius, pastebėjęs, kad svetimų valdovų karai šimtus metų siautė šiose žemėse, primena, kad šios trys Baltijos šalys kartu su Lenkija iš visų Europos šalių nuo Antrojo pasaulinio karo įvykių ir jų pasekmių nukentėjo labiausiai. Knygos įvade autorius apibrėžia Baltijos šalių istorinę praeitį ir eigą.

Lietuvos apybraiža pradėta nuo karaliaus Mindaugo, paminėta kovos prieš kryžiuočius, Žalgirio mūšis, prijungimas prie caro Rusijos, spaudos draudimas ir knygnešiai. Po to seka Pirmojo pasaulinio karo įvykiai, nepriklausomybės kovos, ginčai ir kovos su lenkais dėl Vilniaus, Klaipėdos krašto užėmimas ir praradimas. Nurodyta, kad po Pirmojo pasaulinio karo visos didelės kaimynės – Rusija, Vokietija ir Lenkija – turėjo savo planus šių trijų mažų šalių atžvilgiu, bet nė vienos planas nenumatė nepriklausomybės Lietuvai, Latvijai ar Estijai.

Supažindinęs mus su šių žemių praeities istorija, autorius pristato 1939 metų Molotovo-Ribbentropo paktą ir Lietuvos „derybas“ su Molotovu, kurios baigėsi sovietų kariuomenės įvedimu ir sovietų okupacija. Paminėti pagrindiniai punktai ir dalyvavusieji asmenys. Tas Lietuvos „derybas“ autorius sulygina su Kafkos pasauliu – kur žmogus, patekęs į spąstus, esi kaltinamas, bet nežinai nei kuo esi kaltinamas, nei kas kaltina, nei kur įvykiai nuves.

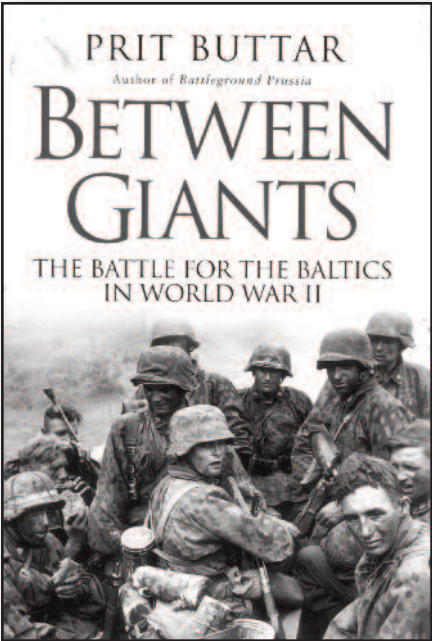
Knygoje paminėti Antanas Merkys, Juozas Urbšys, Vincas Krėvė Mickevičius ir kiti. Nepraleisti ir tragiško likimo Vidaus reikalų ministras Kazys Skučas ir Lietuvos Saugumo viršininkas Augustinas Povilaitis. Knygos pirmas skyrius baigiasi su 1940 m. sovietų okupacija ir 1941 m. birželio trėmimais.

Planuodami karą prieš sovietus, vokiečiai laikė Baltijos žmones žemesniais už save, bet kažkiek aukštesniais už jų vadinamus Untermensch – slavus. Iš visų trijų baltų tautų lietuviai buvo laikomi žemiausiais, nes per savo istorinę giminybę su slavais lenkais buvo „užkrėsti“ – nesvarbu, kad per 200 metų užsitęsusias kruvinas

Lietuva tarp milžinų

DONATAS JANUTA

kovas lietuviai atsilaikė prieš tuos teutonų Herrenvolk kryžiuočius, kol pagaliau per „Žalgirį“ juos sutriuškino penkiems šimtams metų.

Karui prieš sovietus prasidėjus, kada aukšti Kremliaus pareigūnai ginčijosi tarp savęs, kas pažadins Staliną ir praneš jam kas vyksta, vokiečiai, per pusdienį peržengė Žemaitiją, jau artinosi prie Latvijos sienos. Knygoje kai kurie mūsų lietuviai žemėje aprašyti smulkmeniškai, pvz., trijų dienų kova Šilalės rajone, netoli Kaltinėnų, per kurią Raudonoji armija prarado 704 iš savo 749 tankų; dviejų dienų mūšis prie Raseinių, kuriame sovietai prarado daugiau nei 200 tankų. Antrą karo dieną vokiečiai, įžengdami į Kauną, rado lietuvių sukilėlių užimtą radijo stotį ir miestą, jau valdomą Lietuvos laikinosios vyriausybės.

Aprašomi knygoje ir visų trijų valstybių siekiai vokiečių okupacijos metu atgauti nors kiek savarankiškumo, panaudoti bendravimą su vokiečiais savo tautos naudai, taip pat pagrindinė veikla. Paminėti Kazys Škirpa, Jurgis Bobelis, Povilas Plechavičius, lietuvių aktyvistų frontas ir kiti.

Atskiras skyrius skirtas Baltijos šalyse įvykdytoms žydų žudynėms. Parodyti ryškūs nuotaikų skirtumai tarp lietuvių ir žydų, įžengiant vokiečiams. Paminėta, kad Lietuvoje ir Latvijoje bendras žydų įvaizdis, vokiečiams skatinant, buvo kaip aktyviai remiančių sovietų okupaciją, nors tarp žydų tokių aktyvistų buvo mažuma.

Autorius cituoja iš pačių vokiečių raštų ir ataskaitų apie jų pastangas Baltijos šalyse suruošti žydų žudynes taip, kad atrodytų, jog jos vykdytos ne vokiečių, bet vietinių gyventojų iniciatyva, ir kaip patys vokiečiai skundėsi, kad jiems sunku buvo surasti vietinių gyventojų, kurie tuo užsiimtų. Tačiau, kaip visi žinome, tokių surado, ir knygoje tai aprašyta. Taip pat pažymėta, kad lenkų Armija Krajowa (AK), nors organizuota priešintis vokiečiams, Vilniaus krašte daugiausia medžiojo miškuose pasislėpusius žydus. Paminėtas ir Plechavičiaus Vietinės rinktinės susirėmimas su lenkų AK.

1944 metų sausio mėnesį, kai sovietai pralaužė Leningrado apsupimą ir pradėjo stumti vokiečius atgal į Baltijos kraštus, sovietai Rytų fronte turėjo apie 6 milijonus karių, vokiečiai maždaug pusę to – 3 milijonus. Tai daugiau karių negu visų trijų Baltijos šalių gyventojus kartu sudėjus.

Iš 400 knygos puslapių beveik 150 skirti paskutiniams karo metams, kai sovietai kruvinose kovose vis pamažu stūmė vokiečius per Baltijos kraštus. Didžiausios kovos vyko Estijoje ir Latvijoje, kur prieš sovietus kariavo ir at-

skiri Latvių ir Estų Waffen SS daliniai, kartais susiremdami su savo broliais latviais ir estais, per pirmąją okupaciją sovietų prievarta paimtais į Raudonąją armiją.

Beveik visuose mūsų sovietų nuostoliai buvo žymiai didesni negu vokiečių. Tačiau kartu su iš JAV ir Anglijos gautais sunkvežimiais ir tankais, sovietų ginklų gamybos kiekiai aplenkė vokiečių.

Tų daugiau kaip metus besitęsusių paskutiniųjų žiaurių kovų aprašymai galėtų būti išleisti atskira knyga. Jeigu kas nelinkęs smulkmeniškai gilintis į karines strategijas, ginklus ir mūšius, gali po penkto knygos skyriaus persukti į galutinius du skyrius, kurie pristato Latvijoje apsuptų vokiečių karių paskutinius pasipriešinimo mėnesius ligi pat Vokietijos kapituliacijos, Baltijos šalių ir gyventojų pokarinį likimą, partizanų prieš-sovietinę rezistenciją, užbaigiant trumpu šiandieninės padėties, atgavus nepriklausomybę, nušvietimu.

Vokiečių kariai Latvijoje narsiai kovėsi, kartais prieš dešimt kartų didesnius sovietų dalinius, bet galutinis jų likimas buvo vargingas. Vokiečių Šiaurės armija, patekusi į „Kuršių katilą“, devynis mėnesius apsupta Raudonos armijos ir atskirta nuo kitų Vokietijos dalinių, kovojo ir gynėsi, atnešdama sovietams didelių nuostolių. Pačioje pabaigoje vokiečiai laivais per Baltiją kiek galėjo perkėlė savųjų į Vakarų. Paliktieji 200,000 karių, neturėdami net užtenkamai sprogmenų sunaikinti karinę mantą, prieš pasiduodami į nelaisvę, paprasčiausiai nuvarė tankus ir kitus karinius pabūklus į Latvijos pelkynus – kad jie nepatektų į sovietų rankas.

Karui baigiantis, po Hitlerio mirties, vokiečių derybos su Vakarų sąjungininkais buvo stipriai paveiktos noru išgelbėti savo karius, kurie Latvijoje ir Prūsijoje dar kovėsi prieš Raudonąją armiją. Beveik desperatiškai vokiečiai mėgino sudaryti atskirą taiką su JAV ir Anglija, kad galėtų tęsti kovas prieš sovietus, kad jų kariai nepatektų sovietams į nelaisvę. Anglų maršalas Montgomery buvo beveik sutikęs, bet sąjungininkų vyriausias vadas, generolas Eisenhower nesutiko ir pareikalavo, kad Vokietija kapituotuotų visuose frontuose.

* * *

Praeitą rudenį išėjo ir kita istorijos knyga anglų kalba. Tai Lietuvos Užsienio reikalų ministerijos (URM) užsakyta ir finansuota, Alfredo Bumbausko, Adolfo Eidinto ir dviejų kitų autorių sudaryta „Lietuvos istorija“. URM teigimu, dėl knygos turinio trūkumų ir prasto anglų kalbos vertimo dabar ruošama nauja, pataisyta laida. Atvirkščiai, svetimtaučiams prieinamo stiliaus ir turinio knyga „Tarp milžinų“ tampa solidžiu supažindinimu su Lietuvos istorija, su pagrindiniais Lietuvos praeities įvykiais ir kryžkelėmis anglų kalba. Galime svajoti, kad pataisyta URM „Lietuvos istorija“ galbūt irgi pasieks „Tarp milžinų“ lygį.

Autorius Prit Buttar gausiai remiasi archyvine medžiaga, papildydamas ją dalyvių užrašais ir laiškais. Šalia pagrindinių kovų ir svarbių įvykių aprašymų, knygoje cituojami buvusių karių asmeniniai prisiminimai ir pateikiamas kasdieninis žvilgsnis į karo dienas. Ši vertinga knyga pristato retai anglų kalba užtinkamų žinių apie Lietuvą, Latviją ir Estiją, ne vien Antrojo pasaulinio karo kovų sukuryje, bet ir platesnėje istorijos ir pasaulinės politikos eigoje.

SPORTAS

Parengė Dainius Ruževičius

Lietuvos kovotojas E. Valavičius pasirašė sutartį „Bellator“

JAV, Čikagoje besitreniruojantis ir savo sportinę formą čia palaikantis Lietuvos kovotojas Egidijus Valavičius Naujuosius metus pasitiko pakilios nuotaikos. 35 metų iš Marijampolės miesto kilęs sportininkas pasirašė 6-ių kovų sutartį su viena pajėgiausių Mišrių kovos menų (MMA) organizacijų – „Bellator“.

Valavičiaus pasirodymo ringe tikimės sulaukti jau vasario ar kovo mėnesiais. Bbelieka palinkėti Egidijui sėkmės. Toje pačioje „Bellator“ MMA organizacijoje jau keletą metų sėkmingai sportinės karjeros laipteliais kopia ir JAV gyvenantis – Marius Žaromskis.

Kovojo su rusų legenda

Per savo sportinę karjerą 25 pergales ir 10 pralaimėjimų MMA kovų turnyruose patyręs E. Valavičius sportinį kelią pradėjo 2000 metais, o jau septintoje kovoje akis į akį susitiko su Rusijos kovos menų legenda Fiodoru Jameljanenko. Šioje, karjeros pradžioje vykusiose dvikovoje Egidijus MMA žvaigždei nusileido antrame rate.

E. Valavičius laimėjo paskutines septynias iš aštuonių kovų. Daugumoje iš jų jis pergales užsitikrindavo jau pirmame dvikovos rate. Būsimojiems atsakingoms dvikovoms lietuvis ruošiasi Čikagos „Soviet Force“ ar

„Top Notch“ klubuose. Vertingų patarimų treniruotėse sportininkui suteikia ir jo tautietis Dimitrijus Bartkevičius.

E. Valavičius treniruojasi itin intensyviai: šešis kartus per savaitę, pora kartų per dieną. Tvarkaraštis įtemptas ir laikas negaištamasis.

E. Valavičius pažymėjo, kad treniruočių lygis JAV labai daug kuo skiriasi nuo Lietuvos: „Patys geriausi MMA kovotojai iš viso pasaulio važiuoja treniruotis į Ameriką, nes čia lygis labai aukštas. Kol aš pats to nepačiau ir pats nepabandžiau, atrodė, kad gerai ir Lietuvoje, bet realybė yra kitokia. Norint nestovėti vietoje ir pereiti į aukštesnį lygį, reikia pasitreniruoti ir svetur. Amerikoje sportinį meistriškumą galima pasiekti daug greičiau, čia yra daug labai aukšto lygio treniruočių partnerių, ko labai trūksta Lietuvoje“, – pabrėžė Egidijus.

Pasak jo, pasirašyti kontraktą su „Bellator“ organizacija yra didžiausias pasiekimas, nes kovoti aukščiausio lygio varžybose yra kiekvieno kovotojo svajonė. „Buvau labai laimingas, (...) šio tikslo siekiau labai ilgai. Dabar pagrindinis mano tikslas – kovoti dėl ‘Bellator’ diržo. Darysiu viską, kad iškovočiau teisę susikauti su dabartiniu ‘Bellator’ čempionu Attila Vegh, su kuriuo jau buvau susitikęs ringe ir kuris

Egidijus Valavičius.

mane nugalėjo tik teisėjų sprendimu, nors aš tikrai jaučiausi, kad tą kovą laimėjau. Noriu atsilyginti už pralaimėjimą ir tuo pačiu atimti iš jo „Bellator“ čempiono diržą. Tuo pačiu noriu garsinti savo šalį ir miestą. Dar niekas iš Lietuvos sportininkų nekovojo dėl ‘Bellator’ diržo. Tikrai žinau, kad galiu tai pasiekti“, – sakė sportininkas. „Flawless Fighting Championship“ prezidentas Deividas Markevičius, kuris kartu yra ir E. Valavičiaus vadybininkas, atsiliepdamas apie savo

globojamą sportininką teigė: „Mano, kaip vadybininko darbas yra suteikti savo sportininkams kuo greičiau tobulėti ir pasiekti kuo aukštesnį karjeros lygį. Egidijus yra aukščiausio lygio kovotojas, ir mūsų planas buvo, kad jis galėtų kovoti vienoje iš žinomiausių organizacijų pasaulyje – UFC arba MMA ‘Bellator’.

Egidijus šiuo metu yra pačioje geriausioje sportinėje formoje ir jis gali kovoti prieš geriausius pasaulio kovotojus. Kas įdomiausia – bandant Egidijui surasti varžovą kovoti ‘Flawless Fighting Championship’ turnyruose, turėjome labai daug problemų, nes dauguma jų, pažiūrėję Egidijaus praėjusias kovas, atsisakydavo su juo kovoti.

Kuo toliau, tuo labiau tapo aišku, kad E. Valavičiui reikia patekti į UFC arba ‘Bellator’, kur jis tokių problemų tikrai neturės, kadangi visi pajėgiausi pasaulio sportininkai kovoja šiose organizacijose. ‘Bellator’ labai susidomėjo Egidijumi ir pasiūlė labai gerą 6-ių kovų sutartį.

Šiuo metu jis treniruojasi net trijuose skirtinguose Čikagos klubuose. Tiesa pasakius, aš dar nesutikau tokio profesionalaus sportininko, kaip Egidijus. Jis sportuoja du kartus per dieną, šešias dienas per savaitę. Egidijus yra labai punktualus, labai laikosi sportinio režimo. Kaip vadybininkas, tikrai norėčiau kad visi mano sportininkai būtų tokie.”

Rezultatyviausias ČLKL – lygos vadovas A. Matulevičius

DAINIUS RUŽEVIČIUS

Čikagos lietuvių krepšinio lygos (ČLKL) čempionate paaiškėjo stipriausios komandos, kurios kovos dėl pagrindinės ČLKL taurės, bei likusios komandos, kurios vasario mėnesį varžysis dėl „Iššūkio“ taurės.

Dėl 11-ojo ČLKL sezono aukščiausių apdovanojimų II etapo varžybose kovos „M Brothers“, „Radviliškio“, „Švyturio“, „Lituanicos“, „Atleto“ ir „Žemaitijos“ krepšininkai. Likusios septynios komandos vasario mėnesį prasižedančiose rungtynėse varžysis dėl „Iššūkio“ taurės.

Pirmąją pergalę dešimtoje šio sezono varžybose iškovojo čempionų titulą ginanti „Compass-Kunigaikščių“ komanda. Triskart ČLKL čempionai praėjusį šeštadienį vykusiose rungtynėse rezultatu 75:68 palaužė „Žalgiris-35“ komandą ir nutraukė ilgai užsitęsusią devynių iš eilės pralaimėjimų seriją.

Po dviejų kėlinių žalgiriečiams pirmaujant 14-os taškų skirtumui, ČLKL čempionams pergale išties nekvepėjo, tačiau po didžiosios pertraukos pakeitus gynybos sistemą „Kunigaikščių“ krepšininkai bematant ėmė vyti penkiese visas rungtynes žaidusius varžovus. Už penkias pražangas „Žalgiris-35“ komandoje aikštelę palikus vienam, o netrukus dar ir kitam krepšininkui, „Kunigaikščiai“ galutinai palaužė gerokai „nukraujavusius“ ir vos trise varžybas baigusius varžovus.

Beje, „Žalgirio-35“ komandos

Rungtyniauja čempionato geriausias – „Lituanicos“ ir „Radviliškio“ komandos.

nuo pralaimėjimo neišgelbėjo netgi itin rezultatyvus ČLKL vadovo Aurimo Matulevičiaus žaidimas – jis į varžovų krepšį įmetė net 42 taškus ir pasiekė šio sezono ČLKL rezultatyvumo rekordą.

Nepaisant šios pergalės, jau gerokai anksčiau paaiškėjo, kad šiemet labai susilpnėjusi „Compass-Kunigaikščių“ komanda nepateks į stipriausių ČLKL komandų šešetą ir nekovoja dėl ČLKL čempionų titulo.

Į jį gan grėsmingai nusitaikė be pralaimėjimų rungtyniaujanti ČLKL debutantė „M Brothers“ komanda. Dešimtąją pergalę iš eilės ji iškovojo rezultatu 75:66 nugalėjusi „Lietavos“ komandą. Šiame sezone užlipti ant aukščiausio ČLKL pakylės laiptelio siekia ir „Radviliškio“ krepšininkai. Triskart čempionai praėjusį šeštadienį itin atkaklioje ir permainingose rungtynėse tik jų pabaigoje rezultatu 69:59 palaužė

dar vieną vedančią ČLKL komandą – „Lituanicą“.

Po itin svarbios pergalės – 62:47 – prieš „Švyturio“ ekipą vietą stipriausių komandų šešete jau užsitikrino ir „Atleto“ krepšininkai.

O štai „Stumbro“ žaidėjai, net ir po užtikrintos pergalės šeštadienio rungtynėse prieš „Lietkabelio“ komandą rezultatu 69:55, jau nebepakils aukščiau septintosios vietos ir kovos dėl ČLKL „Iššūkio“ taurės.

Priešpaskutines I etapo rungtynes ČLKL komandos žais sausio 18 d., šeštadienį. 2 val. p. p. rungtyniaus „Žalgiris-35“ – „Žemaitija“, 3 val. p. p. „Lietkabelis“ – „Lituanica“, 4:10 val. p. p. „Lietava“ – „Atletas“, 5:30 val. p. p. „M Brothers“ – „Švyturys“, 6:50 val. p. p. „Radviliškis“ – „Compass-Kunigaikščiai“. Krepšininkai žaidžia Pasaulio lietuvių centre Lemente. Įėjimas – nemokamas!

ČLKL turnyrinė lentelė (vieta, komanda, pergalės, pralaimėjimai):

1. „M Brothers“	10	0
2. „Radviliškis“	9	1
3. „Švyturys“	7	4
4. „Lituanica“	7	3
5. „Atletas“	7	3
6. „Žemaitija“	6	4
7. „Stumbras“	5	6
8. „Jaunimas“	4	8
9. „Lietava“	4	7
10. „Lietkabelis“	4	7
11. „Prima-Lituanica“	3	9
12. „Žalgiris-35“	2	9
13. „Compass-Kunigaikščiai“	1	9

Pirmauja ALTL čempionai

DAINIUS RUŽEVIČIUS

Sutikę Naujuosius metus į aikštelę sugrįžo tinklininkai. Sausio 12 d. Amerikos lietuvių tinklinio lygos (ALTL) čempionate 6 jame dalyvaujančios komandos pradėjo II rato varžybas.

Po dviejų nelauktų pralaimėjimų čempionato pradžioje į savo vėžes sugrįžo ketvirtąją pergalę iš eilės iškovoję daugkartiniai ALTL nugalėtojai „Atlantic Express“ tinklininkai. Pirmose šiais metais varžybose jie nesunkiai rezultatu 3:0 (25:16, 25:15, 25:20) įveikė iki tol pirmavusią „Panevėžio“ komandą ir atsilyginę už pralaimėjimą I rato varžybose, išstūmė šiuos varžovus iš ALTL viršūnės.

Antrą pralaimėjimą iš eilės patyrusius panevėziečius pagal tarpusavio rungtynių rezultatus aplenkė ir „Gubernijos“ tinklininkai. Praėjusio sekmadienio rungtynėse jie rezultatu 3:0 (25:23, 25:18, 25:15) nugalėjo „Smūgio“ tinklininkus.

Antrą pergalę – 2:1 (19:25, 25:10, 25:17) – šiame ALTL sezone prieš „Pilėnų“ komandą iškovojo „Šiaulių“ tinklininkai. Vis dėlto ši sėkmė jiems neleido pakilti iš paskutinės turnyrinės lentelės vietos.

Kitas rungtynes ALTL komandos žais sausio 19 d., sekmadienį. 5 val. p. p. rungtyniaus „Pilėnai“ – „Atlantic Express“, 6 val. v. „Smūgis“ – „Panevėžys“, 7 val. v. „Šiauliai“ – „Gubernija“.

Turnyrinė lentelė (vieta, komanda, rungtynės, taškai):

1. „Atlantic Express“	6	13
2. „Gubernija“	6	11
3. „Panevėžys“	6	11
4. „Smūgis“	6	7
5. „Pilėnai“	6	7
6. „Šiauliai“	6	5

LIETUVA IR PASAULIS

Kuriamas teisinis pagrindas eurui įsivesti

Vilnius (ELTA) – Vyriausybė posėdyje pritarė Finansų ministerijos parengtam euro įvedimo Lietuvoje įstatymo projektui ir teiks jį Seimui. Šiuo įstatymu nustatoma pasirengimo įsivesti eurą, litų keitimo į eurus, nacionalinės valiutos išėmimo iš apyvartos tvarka, apibrėžiamos kitos praktinės euro įvedimo detalės.

Šis įstatymas – svarbiausias dokumentas, būtinas eurui Lietuvoje įsivesti. Priėmus įstatymą ir jį lydinčius poįstatyminius aktus, bus sukurtas teisinis pagrindas eurui įsivesti.

„Teikdami svarstyti kartinį euro

įvedimo dokumentą, nuosekliai einame į tikslą, kad nuo 2015 metų Lietuva taptų euro zonos nare ir siunčiame signalą rinkoms, kad kitokio pasirinkimo nebus”, – užtikrina finansų ministras Rimantas Šadžius.

Projekte numatyta, kad nuo euro įvedimo dienos litai į eurus neatlygintinai, neribotomis sumomis ir neribotą laiką bus keičiami Lietuvos banke (LB). Kiti bankai šią operaciją vykdys dar 6 mėnesius, o nustatytam laikui pasibaigus, dar pusmetį tai bus galima atlikti LB patvirtintuose bankų padaliniuose.

Lietuvos vyskupai sunerimę dėl azartinių lošimų įstatymo

Vilnius (lvk.lcn.lt) – Lietuvos vyskupų konferencijos sekretoriatas išplatino viešą laišką – „Kreipimasi“, adresuotą Seimo pirmininkei ir Seimo frakcijų vadovams, kuriame išreiškiamas susirūpinimas Seime svarstomo Azartinių žaidimų įstatymo kai kuriomis nuostatomis.

„Didelį nerimą kelia daugelis siūlomų nuostatų, nes jų įgyvendinimo pasekmės prasilenktų su rūpesčiu dėl moralės ir vertybių”, – rašo Lietuvos vyskupai.

Laiško autoriai teigia, kad nors įstatymo projekte išsakomas „lošėjų ir visuomenės sveikatos apsaugos principas”, tačiau jame iš tiesų azartinių lošimų verslo interesai yra iškeliami aukščiau žmogaus, šeimos ir visos visuomenės gerovės, ir siekiama pritraukti naujų žaidėjų – siūloma

įteisinti komercinį pokerį, plėsti lošimo automatų tinklą. Tai, mokslo įrodyta, skatina priklausomybių plitimą, žmogaus dvasinį ir psichologinį luošinimą. Be to, šios problemos paprastai paliečia ne tik pačius lošėjus, bet ir jų artimuosius. „Pasak sociologų, azartiniai lošimai yra ketvirta pagal svarbumą skyrybų priežastis Lietuvoje; visiems žinoma, kad liūdnai ‘pirmaujame’ savižudybių skaičiumi. Vien pastarųjų mėnesių įvykiai azartinių lošimų organizavimo vietose, kai buvo panaudoti ginklai, vienas žmogus nužudytas, o kitas – sužeistas, byloja apie tokių užsiėmimų plėtos keliamą pavojų”, – teigiama „Kreipimesi”.

Lietuvos vyskupų konferencija ragina Seimą būti įdėmesniems, įžvalgesniems ir dar tobulinti šį įstatymą.

Sočio žiemos olimpinėms žaidynėms – nauji pašto ženklai

Vilnius („Lietuvos paštas”) – „Lietuvos paštas” praneša, jog Rusijoje vasarį vyksiančioms Sočio žiemos olimpinėms žaidynėms Lietuvos paštas išleidžia du naujus pašto ženklus.

22-osioms žiemos olimpinėms žaidynėms skirti pašto ženklai, kuriuose bus pavaizduotos ledrogės (bobsleigh) ir ledo ritulio žaidėjai, apyvartoje pasirodys šį šeštadienį, sausio 18 d.

Pirmojo pašto ženkl nominalas – 2,15 lito, antrojo – 2,90 lito. Abiejų pašto ženklų išleista po 150 tūkstančių. Sočio olimpiadai skirtus pašto

ženklus sukūrė dailininkė Irma Balauskaitė.

Su šiais pašto ženklais apyvartoje pasirodys ir pirmosios dienos vokas. Šeštadienį pašto korespondencija, apmokama naujaisiais pašto ženklais, Vilniaus centriname pašte antspauduojama pirmosios dienos datos spaudu.

Žiemos olimpinės žaidynės kas ketverius metus rengiamos nuo 1924-ųjų. Šiometinės žiemos olimpinės žaidynės vasario 7–23 dienomis vyks Rusijos mieste Sočyje.

JAV svarsto apie sankcijas Ukrainai

Ukrainos parlamentas. EPA-ELTA nuotr.

Washingtonas (ELTA) – JAV parlamentaramai sausio 15 d. išpėjo, jog gali imtis sankcijų ir neišduoti vizų Ukrainos vadovams dėl elgesio su prokarietišku pažiūrų demonstrantais.

„Šis komitetas nėra kurčias šiems drąsiems žmonėms, kurių viltis ir laisvės siekis privertė juos išeiti į gatves. Pasaulis tikrai tai stebi”, – Senato komitetui sakė senatorius Bob Menendez.

Sekmadienį 50 tūkst. ukrainiečių vėl išėjo į Kijevo gatves, protestuodami prieš milicijos smurtą, kai buvo sumuštas vienas opozicijos vadovų ir buvęs ministras Jurijus Lucenka.

JAV valstybės sekretoriaus pavaduotoja Europos reikalais Victoria Nuland teigė, kad „visos vyriausybės priemonės yra ant stalo”, įskaitant sankcijas.

Senatorius B. Menendez išpėjo, kad jo vadovaujamas Senato Užsienio santykių komitetas gali nelaukti, kol pradės veikti Valstybės departamentas.

„Jeigu V. Janukovyčiaus vyriausybė ir toliau veiks prieš savo piliečius, ką mes iki šiol matėme, tada nesu tikras, kad lauksime, kol Valstybės departamentas svarstys sankcijų taikymą ir vizų atšaukimą už šiuos veiksmus atsakingiems asmenims”, – sakė B. Menendez.

95 procentai egiptiečių pritarė naujai konstitucijai

Kairas (ELTA) – Išankstiniai duomenys rodo, kad per dvi dienas trukusį referendumą didžioji dauguma egiptiečių parėmė naujos šalies konstitucijos projektą. „Už jį balsavo daugiau kaip 95 procentai referendumo dalyvių”, – ketvirtadienį, sausio 16 d. skelbia laikraštis „Al Ahram”.

Konstitucinis referendumas bus pirmasis praktinis žingsnis pagal „ke-

lio gairių žemėlapi”, kariškių parengtą po Prezidento Mohammed Morsi nuvertimo liepos 3 d. Po referendumo turi būti surengti parlamento ir Prezidento rinkimai. Ankstesnės Konstitucijos, priimtose islamistų valdymo laikotarpiu 2012 metų gruodį ir sukėlusios daug ginčų visuomenėje, galiojimą armija sustabdė, nuvertusi buvusį valstybės vadovą ir paleidusi parlamentą.

J. Flatley teigimu, vieno žemėlapi sudarymas naujuoju įrenginiu nekainuos daugiau kaip tūkstančio dolerių. Pats aparatas kainuoja milijoną dolerių, tačiau norint jį išigyti teks pirkti mažiausiai 10 vienetų. 14 tokių įrenginių jau nupirko Broad institutas Massachusettsse.

„Įrenginys įgalins išanalizuoti milžiniškus kiekius mėginių. Per kelėtą ateinančių metų turime galimybę apie genetines žmonijos ligas sužinoti daugiau negu išmokome per visą medicinos istoriją”, – sakė instituto direktorius Eric Lander.

Sukurti žmogaus genomo žemėlapi galima už tūkstantį dolerių

Washingtonas (ELTA) – JAV genų inžinerijos kompanija teigia sukūrusi įrenginį, kuriuo per dieną galima sudaryti penkių žmonių genomo žemėlapius, o vieno darbo kaina neviršija tūkstančio dolerių.

Sukurti sąlyginai pigų genomų žemėlapi sudarymo būdą stengiamasi daugiau kaip dešimtmetį, tačiau JAV kompanija „Illumina” teigia tai jau padariusi.

Įrenginys šią savaitę buvo pristatytas kasmetėje „JP Morgan Healthcare” konferencijoje San Francisce. Kompanijos atstovų teigimu, jie pralaužė genomų žemėlapių kūrimo „garso greičio ribą”.

„Illumina” vadovas Jay Flatley sakė, kad „HiSeq X Ten” įrenginys

genų skenavimą atliks šešis kartus greičiau nei jo pirmtakai. Tai reiškia, kad per dieną bus galima sudaryti penkis žemėlapius.

J. Flatley teigimu, vieno žemėlapi sudarymas naujuoju įrenginiu nekainuos daugiau kaip tūkstančio dolerių. Pats aparatas kainuoja milijoną dolerių, tačiau norint jį išigyti teks pirkti mažiausiai 10 vienetų. 14 tokių įrenginių jau nupirko Broad institutas Massachusettsse.

„Įrenginys įgalins išanalizuoti milžiniškus kiekius mėginių. Per kelėtą ateinančių metų turime galimybę apie genetines žmonijos ligas sužinoti daugiau negu išmokome per visą medicinos istoriją”, – sakė instituto direktorius Eric Lander.

ŽUVO AR NUŽUDYTAS?

Minint pirmojo Lietuvos prezidento Antano Smetonos mirties 70-metį – tikrovė bei mitai

Antanas Smetona gimė 1874 m. rugpjūčio 10 d. Ukmergės apskrityje, Taujėnų valsčiuje, Užulėnio kaime. Baigė Taujėnų pradinę mokyklą, privačiai mokėsi Ukmergėje ir Liepojoje 1893 m. baigė Palangos progimnaziją, išlaikė egzaminus į Žemaičių kunigų seminariją Kaune, bet persigalvojo ir įstojo į Mintaujos gimnaziją. Iš jos pašalintas už tautinius reikalavimus. 1897 m. baigė Peterburgo gimnaziją. Įstojo į Peterburgo universiteto Teisės fakultetą, du kartus iš jo buvo pašalintas, suimtas, trumpai kalintas. Universitetą baigė 1902 m. Dirbo Vilniaus žemės banke. 1905 m. gruodžio 4–5 d. dalyvavo Lietuvių suvažiavime Vilniuje. Pirmojo pasaulinio karo metais buvo Lietuvių draugijos nukentėjusiems nuo karo šelpti Centro Komiteto pirmininkas, paskui pirminkas. 1917 m. rugsėjo 18–22 d. dalyvavo Lietuvių konferencijoje Vilniuje, kur buvo išrinktas Lietuvos Tarybos, vėliau Valstybės Tarybos pirmininku (1917–1919 m.). 1918 m. vasario 16 d. pasirašė Lietuvos Nepriklausomybės aktą. 1919 m. balandžio 4 d.–1920 m. birželio 19 d. buvo pirmasis Lietuvos valstybės Prezidentas. 1921–1924 m. redagavo įvairius leidinius. 1923 m. lapkričio mėn. buvo valdžios kelias dienas kalintas už Augustino Volde-marą straipsnio spausdinimą savo redaguojamame „Vaire“. 1923–1927 m. Lietuvos universitete dėstė etiką, senovės filosofiją, lietuvių kalbos stiliistiką, 1926 m. – docentas. 1926 m. gruodžio 17 d. vienas karinio valstybinio perversmo vadovų. 1926 m. gruodžio 17 d. išrenkamas Lietuvos Respublikos Prezidentu, perrenkamas 1931 ir 1938 metais. Prezidentu išbuvo iki 1940 metų. 1940 m. birželio mėn. pasitraukė į Vokietiją, vėliau – į Šveicariją ir pagaliau – į JAV. Žuvo 1944 m. sausio 9 d. gaisre Clevelande.

Populiariausias Clevelando laikraštis *Cleveland Plain Dealer* 1944 m. sausio 10 d. straipsnyje „Lithuanian President Dies in Fire“ pranešė: „Vakar kilus gaisrui trims šeimoms priklausiusiame name Ablewhite Avenue N.E. žuvo Lietuvos prezidentas tremtyje Antanas Smetona. Prezidentas tragiškai žuvo bandydamas prasiveržti pro dūmus ir ugnį iš palėpės. Šioje palėpėje jis kartu su žmona gyveno dvejus paskutinius metus. Ponia Smetonienė dūsdama nuo dūmų ir liepsnų buvo išvesta įėga – nusileidusi į antrą aukštą ji sustojo supratusi, kad vyro nėra šalia. Antrajame aukšte kartu su žmona Birute Nasvytyte (30 m.) vaikais Antanu (4 m.) ir Juozuku (3 m.) gyvenusiam Smetonos sūnui Juliiui pavyko saugiai išeiti iš degančio namo. Julius Smetona dirba tekintoju Standard Tool Co gamykloje.

Pirmame aukšte gyveno ponas Albert Lindquist su ponia. Jiems bei pas juos viešėjusiam broliui Harry Engstrom taip pat pavyko išsigelbėti. Sudegęs namas statytas kaip dviejų aukštų pastatas. Butas, kuriame gyveno Prezidentas ir jo žmona, buvo perstatytoje palėpėje.

Prieš 10 dienų Smetona susirgo gripu ir šeštadienis buvo pirmoji diena, kai jis jau galėjo išeiti į lauką. Vakar, trečią valandą popiet jis susitiko su lietuvių konferencijos, planuotos vasario 5–6 d. New Yorke, steigiamojo komiteto atstovais iš New Yorko ir Čikagos. Lietuvių konferencijos tikslas – aptarti Respublikos Nepriklausomybės atkūrimo klausimus. Prezidentas tremtyje rašė šiai konferencijai kalbą.

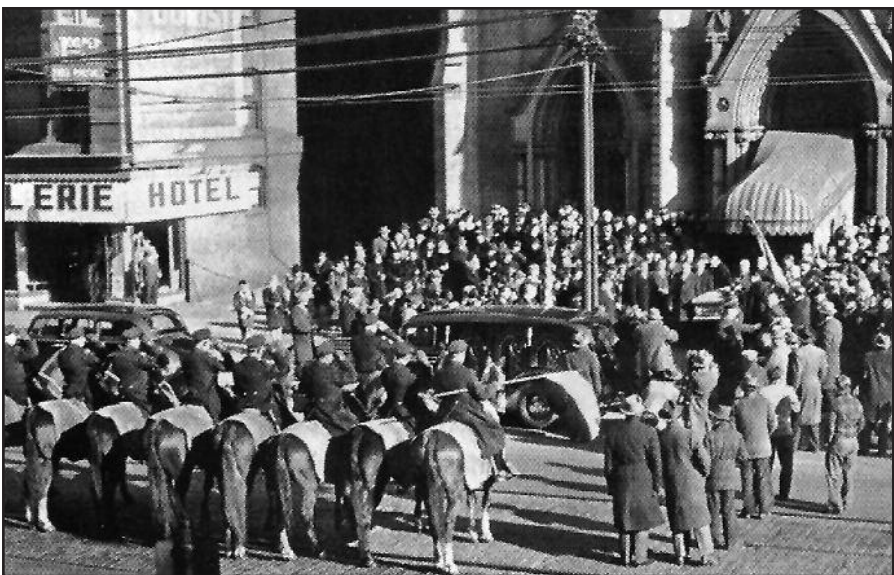
Ponia Rose Steg, nuomojusi butą šalia sudegusio namo, apie 9 val. ryto atkreipė dėmesį į kritančių nuo stogo atbrailų varveklių garsą. Pasižiūrėjusi pro langą ji pamatė dūmus, besiveržiančius iš Juliaus Smetonos kambario. Pažvelgusi žemyn pamatė iš rūsio ir pirmojo aukšto kylančias liepsnas ir nedelsdama nubėgo pas savo sūnų John ir jo žmoną Liselotte, gyvenusius antrame jos nuomojamo namo aukšte ir pranešė, kas vyksta. Liselotte Steg pažinojo jaunąją Smetonų šeimą, taip pat žinojo, kad jie turi vaikų. Ji kartu su vyru išskubėjo į šoninį degančio namo įėjimą, norėdami išgelbėti Smetonų vaikus. Atidarius duris, ją nubloškė ugnies

Antanas Smetona su Lietuvos Prezidentui Priimti Komiteto nariais New Yorke 1941 metais. Pirmoje eilėje iš k. sėdi: Juozas Laučka, dr. Jonas Valukas, (neatpažinta viešnia), Antanas Smetona, Sofija Smetonienė, dr. Bladas Vencius ir Konstantinas Jurgėla. Stovi: Albinas S. Trečiokas, Kleopas Jurgelionis, Petras Jurgėla, Jonas Valaitis, Juozas Sagys, Domas Klinga, Marija Strumskienė, Danielius Averka, Pranė Lapienė, Juozas Ginkus, Eleonora Bartkus, Jonas Baltus, Valerija Tysliavienė, Juozas Tysliava ir dr. Matas J. Vinikas.

Cleveland Plain Dealer 1944 m. sausio 10 d. plačiai aprašė Smetonų namo gaisrą. Ilustracijos iš Raimundo Mariaus Lapo archyvo

Po pamaldų Šv. Jono katedroje Clevelande Antano Smetonos karstas išnešamas į paskutinę kelionę. Pagarbą atiduoda raitoji policija.

liepsna. Ponia Steg rado S. Smetonienę, atsirėmusią į sieną. Prezidento žmona pasakė niekur neisianti.

S. Smetonienė pasakė, kad ji su prezidentu savo kambarielyje šnekučiavosi ir staiga užuodė dūmus. Abu su skubo žemyn, Smetonienė liepė vyrui sekti paskui ją. Nusileidusi iki svetainės sūnaus bute atsigrėžė ir pamatė, kad prezidento nėra. Steg skubino greičiau išeiti iš degančio namo, bet Smetonienė pasakė, kad ji be vyro niekur neis. Liepsnoms plūptelėjus Steg stipriai apkabino Smetonienę ir jėga nuvedė ją žemyn į pagrindinę laiptų aikštelę. Steg dar bandė grįžti,

tačiau dūmų buvo tiek, kad ji nebegalėjo patekti į viršutinius aukštus. Tuomet ji grįžo laukan įsitikinti, ar išbėgo Juliaus Smetonos šeima.

Ponia Lindquist, gyvenanti pirmame aukšte, rengėsi vonioje, kai staiga užuodė dūmus. Pažadėjusi savo vyrą pamatė, kad liepsnos veržiasi pro grindis. Ponas Lindquist liepė žmonai ir jos broliui kuo greičiau bėgti lauk, o pats nubėgo prie telefono, ir pranešė operatorėi, kad namuose gaisras. Dūmai dusino, jis vos iššliaužė prie išėjimo.

Gaisrininkų brigados šefas Thomas O'Brien ir leitenantas James Mickousky aptiko Lietuvos prezidento tremtyje kūną, gulintį ant grindų Juliaus Smetonos buto virtuvėje. Tikėtina, kad Smetona nutarė grįžti į trečią aukštą ir pasiimti savo kailinius. Kai gaisrininkai aptiko Smetonos kūną, sunkūs kailiniai gulėjo jam ant galvos. Tik noru pasiimti šiltesnį rūbą galima paaiškinti, kodėl Smetona atsiskyrė nuo žmonos.

Mes iškvietėme greitosios pagalbos tarnybą, bet jau buvo per vėlu. Jis jau buvo miręs,” – sakė O'Brien. Jo nuomone, gaisras kilo nuo perkaitusios krosnies namo rūsyje. Liepsnos pirmiausiai apėmė rūsio lubas, o tuomet pasiekė pirmojo aukšto svetainę. Gaisrininkų komandos vadovas gaisro sukeltus pastato nuostolius įvertino penkiais tūkstančiais dolerių, o vidaus nuostolius – tūkstantį dolerių...” – tvirtino *Cleveland Plain Dealer*.

Namas Clevelande, kur per gaisrą žuvo Lietuvos Prezidentas.

Šio straipsnio korespondentai taip pat pažymėjo, jog „Lietuvos Prezidentas buvo pirmasis Europos valstybės vadovas, ėmęs kovoti prieš nacius. Vos Hitleriui atėjus į valdžią, naciai pradėjo agituoti už Mėmelio (t. y. Klaipėdos – R.M.L. pastaba) uosto susigrąžinimą, taikydami tuomet įprastą schemą – sukelti neramumus ir jais pasinaudoti. Kilus smurto proveržiui Mėmelyje buvo suimti septyni naciai. Po bylos nagrinėjimo naciai, kaltinti žmogžudyste, buvo nuteisti myriop. Vokietija pradėjo grasinti Lietuvai, bet Smetona tvirtai laikėsi savo pozicijos ir įstatymų, tik vėliau mirties nuosprendis buvo pakeistas įkalinimu. Dabar lieka neaišku, kas perims Prezidento po Smetonos mirties. Autoritetingų šaltinių Washingtone teigimu, vadovaujantis Lietuvos Konstitucija, mirus Lietuvos prezidentui, jo pareigas perima ministras pirmininkas. Tačiau niekam nėra žinoma paskutiniojo Lietuvos ministro pirmininko A. Merkio buvimo vieta. Nėra žinoma, ar jis dar gyvas.”

Baigdami savo straipsnį 1944 m. sausio 10 d. laidoje, *Cleveland Plain Dealer* korespondentai pažymėjo, jog „Clevelande Smetonos gyveno kukliai ir nepretenzingai, nors niekada neišsivadėjo kovos dėl Lietuvos laisvės idėjos. Ši kova buvo jam svarbiausias dalykas iki jo mirties...”

Apie Smetonos žūtį pirmajame puslapyje stambaus šrifto antgalve „Smetona, Head of Lithuania, Killed in Fire at Cleveland” 1944 m. sausio 10 d. pranešė ir *The New York Times*. Šis autoritetingiausias JAV dienraštis velionio Antano Smetonos veiklą ir asmenybę vertino santūriai, bet ir objektyviai.

Pirmieji lietuviai išgirdę apie Smetonos žūtį

Buvęs prezidento sekretorius Kaune 1938–1939 m. Aleksandras Merkelis savo knygoje „Antanas Smetona: Jo visuomeninė, kultūrinė ir politinė veikla” (Amerikos lietuvių tautinės sąjungos leidinys, New Yorkas, 1964) rašė: „Tautinės srovės organizacijų 1944 m. vasario 4–5 d. New Yorke, Hotel Pennsylvania, buvo šaukiamas Amerikos lietuvių seimas, kuriame dalyvauti buvo kviečiamas ir A. Smetona. Tuo reikalu sekmadienį, sausio 9 d. rytą *Dirvos* redaktoriaus K. Karpiaus bute susirinko pasitarti K. Karpus, A. Olis, dr. S. Tamošaitis, J. Tysliava, dr. B. Vencius ir P. Žiurys. Jiems besvarstant būsimąjo seimo reikalus, apie pusiau dešimtą valandą suskambėjo telefonas. Atsiliepęs K. Karpus staigiu rankos mostelėjimu davė ženklą nutilti. „Užsidegė namas, kuriame gyveno Smetonos, ir galbūt gaisre žuvo prezidentas”, – padėjęs telefono ragelį, sujaudintas pranešė Karpus.

Visi susijaudinę galvotrūkčiais išskubėjo į nelaimės vietą. Pakeliui sutiko greit pravažiuojančią greitosios pagalbos mašiną, kuri, kaip vėliau paaiškėjo, ligoninės vežė mirštantį A. Smetoną. „Pasukę į Ablewhite gatvę, staiga pamatom juodą, kaip derva, dūmų kamuolius, besiverčiančius pro keiturbūvės skyles, kurias prieš keliolika minučių dar buvo galima vadinti langais, – rašė Juozas Tysliava.

Visų akys nukrypusios į paskutinį tragedijos aktą. Tad šiame skaudžiamame Ivinskų namelyje, dabar iš visų pusių apsiaustame gaisrininkų ir policijos, įvyko ta baisi tragedija, išplėšusi Lietuvos prezidentui gyvybę. Tai šiame apšepusiam name, antrame aukšte, gyveno dvi nelaimingos tremtinių šeimos. Tai šios medinės lūšnos palėpėje, kurią vargiai ar būtų galima vadinti trečiuoju aukštu, gyveno žymiausias lietuvių tautos vyras. Taip, tai tame nedideliame kambarėlyje, kurio viduryje, neretai užstodamas saulės šviesą, niūriai stūksojo raudonų plytų kaminas, išsėjosi, dirbo ir paskutines savo darbo valandas baigė *Vilties*, *Vairo* ir kitų laikraščių redaktoriaus, Vasario 16 dienos akto autorius, pirmasis ir paskutinis Lietuvos Respublikos prezidentas Antanas Smetona...”

Prieš išvykdamas į New Yorką, *Vienybės* redaktorius Juozas Tysliava su Julium Smetona vakarop nuvyko į Vilkelio laidotuvių biurą, kur iš ligoninės buvo atvežtas Velionis prezidentas balzamuoti ir pašarvoti. Juodu įėjo į kambarį, kur jis laikinai buvo paguldytas ir apdengtas balta drobule.

„Tai tas pats taisylingų bruožų veidas, kurio paveikslas tiek kartų yra puošęs ne tik lietuvių, bet ir viso pasaulio laikraščių puslapius, – mąstė Tysliava, žiūrėdamas į laidotuvių direktoriaus atidengtą Velionio Antano Smetonos galvą. – Tai tas pats veidas, kuris dar tik šįryt šypsojosi. Deja, tos malonios, žmogiškos šypsenos daugiau jau niekas nematys. Tos kupinos nuoširdumo akys daugiau niekaados neatsimerks. Tos kietai užčiauptos lūpos daugiau jau neprabils ta gražia, taisyklinga lietuvių kalba. Senas valstybės vyras, išgyvenęs tiek daug audrų ar pavojų, pagaliau ilsisi toli nuo savo gimtojo krašto, kuriame šiandien žmogus neturi teisės net šauktis į dangų keršto dėl nekaltai pralieto brolių kraujo. Didysis vadas jau nešauks, jau neragins savo tautiečių į kovą dėl Lietuvos laisvės. Jis, palikęs visus – draugus ir priešus – miega ramiu amžių miegu... Mes išėjome į žiburiais plieskančią Superior Avenue. Milžinas Clevelando miestas, užsiklojęs pirmuoju žiemos sniegu, ramiai alsavo. Apsivožusiame dangaus katile mirkčiojo žvaigždės. Ir tuo metu, kai mes ruošėmės namo, tolumoje, mėlynoje rytų padangėje, nukrito meteoras. Mes išvykome savo kryptimis. Bet mūsų širdyse tūnojo viena, ta pati mintis – jis mirė, bet jo dvasia nemirs niekaados,” – netekties valandoje poetiškai pribilo leidėjas Tysliava.

Išėivijos spauda – tylėjo ir net įtarinėjo

Profesorius, habilituotas daktaras, nuo 1993 m. Lietuvos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius, dirbęs JAV, Kanadoje, Izraelyje, Alfonsas Eidintas savo knygoje „Antanas Smetona ir jo aplinka” (Vilnius, Mokslų ir enciklopedijų leidybos centras, 2012) rašo: „Nors atvykę į nelaimės vietą Clevelando gaisrininkai nieko įtartino nerado, tačiau išėivijos spaudoje pasipylė įtarimai, buvo nuomonių, jog Maskvai į karo pabaigą tapo itin nepatogu turėti du Lietuvos prezidentus, kad slaptieji sovietų agentai per name dirbusią tarnaitę specialiai sukėlė gaisrą ir panašiai. Gal ir taip, tačiau A. Smetona žuvo atsitiktinai. Kartu su žmona leisdamasis laptais be šiltesnio apdaro – juk ką tik sirgo gripu, todėl persals ir atkris. Nieko nesakęs žmonai grįžo pasiimti kailinių ir tų kelių minučių užteko, kad žūtų...”

Aleksandras Merkelis savo monografijoje tvirtina, jog Amerikos lietuvių spauda Antano Smetonos tragiškai mirčiai palyginti nedaug dėmesio teksyrė. Kiek plačiau ją paminėjo tautiškoji spauda (pvz. Clevelande leidžiama *Dirva*), kita – tik prabėgomis ir jo asmenybę nušviesdama tendencingai, o vad. „pažangiečių” (t. y. komunistinė, kad ir *Daily Worker*), – laikydamosi Maskvos linijos, paranojiškai klidėdama, velionį koneveikdama ir skaitytojus mulkindama.

Savo straipsnyje „Paslaptingi likimai” *Kauno dienos* 2003 m. gegužės 5 d. laidoje Leonas Žalys apie

Antano Smetonos žūtį rašė: „Daug gandų vienu metu sklido apie Prezidento Antano Smetonos, atsidūrusio anapus Atlanto, mirtį. Pagal Amerikos valdžios versiją, Prezidentas nuo dūmų užduso per gaisrą. Kairiųjų lietuvių, kuriuos finansiškai rėmė SSRS, laikraštukai makabriškai juokavo, kad Smetoną pražudė jo šykštumas. Esą jis sumanė žūtibūt iš ugnies išgelbėti žmonos kailinius, vertus kelių šimtų dolerių, bet dūmuose negalėjo rasti durų ir užtroško. Kai kurie emigracijos veikėjai manė, kad pastatą uždegė visur prasmunkantys čekistai. Į Vakarų pasitraukęs Prezidentas buvo tapęs Krekliui savotiška rakštimi, kliuviniu galutinai inkorporuojant Lietuvą į SSRS. Esą todėl buvo nutarta jo atsikratyti. Tačiau visa tai – tik prielaidos...”

Paskutinis Velionio laiškas

Vytauto Didžiojo universiteto fonduose (VDU ISC F.1. Ap.1-2, B.397-45, L.11) yra saugomas Antano Smetonos laiškas, rašytas Lietuvos įgaliotam ministrui Kazimierui Graužiniui Buenos Airėse, Argentinoje 1944 m. sausio 4 d., t. y. vos penketą dienų prieš mirtį. Jame, tarp kitų dalykų, rašoma (kalba netaisyta – R.M.L. pastaba): „Ačiū už Kalėdų ir 1944 Naujųjų Metų sveikinimus ir linkėjimus man ir maniesiems. Aš su savaisiais taip pat sveikinu Tamstą ir Tamstos šeimą, linkėdamas, kad per šiuos metus pasireikštų nors kiek šviesesnė ateitis Lietuvai. Ligi šiol nieko gero jai nesame sulaukę. Ir čia tikimasi didžiųjų lemiamųjų įvykių ir jaučiama kiek nerimo ir daugiau susirūpinimo. Pirmą rodėsi visa eina Atlanto Deklaracijos linkme, dabar smarkiai į šalį nuo to dokumento sukama, šuoliais slenka į tamsą, į priešingumą sritį. Lietuvai, kaip ir visam

Antanas ir Sofija Smetonos su sūnaus Juliaus šeima Clevelande, 1943 metais

Pabaltijui, telkiasi karo mūsų debesis. Taip bent rodo spaudos pranešimai. Aš abejoju, ar nukamuoti, beginkliai lietuviai bepajėgs priešintis žiauriems okupantams, kai Lietuvai ligšiol Trijų Didžiųjų konferencijos nenulėmė šviesesnės ateities. Atrodo, kad tikrai kas daroma karo paliaubų linkui, Kai pavyko sąjungininkams įtikinti Italiją, kad nusilenktų, tai kodėl ta pat pavykti su Vokia... Sutelkti visas lietuvių sroves (labai drumzlinas) į vieningą organizaciją ligšiol nepavyko ir vargiai ar pavyks. Jos per daug partingos ir neišmaningos. Jei vienu keliu nesugeba eiti, tegu eina greta skirtingais keliais, tik į vieną, tą patį tikslą, nepriklausomą Lietuvą ...”

Pirmasis Lietuvos Respublikos prezidentas Antanas Smetona buvo pašarvotas trečiadienį, 1944 m. sausio 12 d. Vilkelio laidotuvių namuose 6202 Superior Avenue N. E. Clevelande. Sausio 13 d. Velionio kūnas buvo atlydėtas į Šv. Jono katedrą. Palaidotas Prezidentas Kalvarijos kapinėse, kiek vėliau jo palaikai buvo perkelti į Knollwood mauzoliejų.

ŠIRDIES IR KRAUJAGYSLIŲ LIGOS

VIDAS J. NEMICKAS, MD
KARDIOLOGAS – ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

CHIRURGAI

DR. PETRAS V. KISIELIUS
INKSTŲ, PŪSLĖS, PROSTATOS
GYDYMAS BEI CHIRURGIJA
Center for Health
1200 S. York, Elmhurst, IL 60126
630-941-2609

GEDAS M. GRINIS, MD
Inkstų, pūslės ir prostatos gydymas bei chirurgija
HOLY FAMILY MEMORIAL UROLOGY
1818 Memorial Dr., Manitowoc, WI 54220
920-320-6344

VIDAUS LIGOS

EDMUNDAS VIŽINAS, MD, SC
VIDAUS LIGŲ GYDYTOJAS
Kalbame lietuviškai
6918 W. Archer Ave. St. 5 ir 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-9965
Valandos susitarus

SURENDER LAL, MD
Specialybė - vidaus ligos
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Tel. 773-434-2123
Valandos susitarus

BENDRA PRAKTIKA

ANDRIUS KUDIRKA, MD, MPH
Bendros praktikos gydytojas
15300 West Ave. #221 South
Orland Park, IL 60462
708-590-5300
www.seimosgydytojas.com

AUSŲ, NOSIES, GERKLĖS LIGOS

VYTENIS GRYBAUSKAS, MD
SUSAN T. LYON, MD
Ausų, Nosies, Gerklės ligos,
Chirurgija, Klausos aparatai
7350 W. College Drive, Suite 208
Palos Heights, IL 60463
Tel. 708-361-9199

GINEKOLOGIJA

RAMONA C. MARSH, MD SC
Obstetrics & Gynecology
3825 Highland Avenue Suite 4A
Downers Grove, IL 60515
630-852-9400
Valandos susitarus

STUBURO IR SKAUSMO LIGOS

JONAS V. PRUNSKIS, MD
TERRI DALLAS-PRUNSKIS, MD
ANDREW J. YU, MD
SHINGO YANO, MD
CHADI YAACOB, MD
ir partneriai Illinois Pain Institute
Nugaros, sprando, galvos, sąnarių,
sužeidimų darbovietėje bei kitų vietų
skausmo diagnozės ir gydymo specialistai.
Itasca: 630-748-3300
Elgin: 847-289-8822
McHenry: 815-363-9595
Barrington: 847-852-2000
www.illinoispain.com

SKAUSMO GYDYMAS

DR. RENATA VARIAKOJYTĖ
SKAUSMO GYDYMO SPECIALISTĖ
7600 W. College Drive
Palos Heights, IL 60463
Tel. 708-361-5550
Nugaros, kaklo, galvos, sąnarių bei kitų
skausmų gydymas

AKIŲ LIGOS

ARAS ŽLIOBA, MD
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

LINAS SIDRYS, MD
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA – AKINIAI
2701 W 69th St., Chicago, IL
5850 W 111th St., Chicago Ridge, IL
Tel. 708-636-6622

DR. ELIGIJUS LELIS
Akių ligos ir chirurgija
1192 Walter St, Lemont, IL 60439
1051 Essington Rd. #200
Joliet, IL 60435
Tel. 815-723-1854

ODOS LIGŲ SPECIALISTAI

DR. K. JUCAS
Odos ligų specialistas gydo odos
teigiamus ir neigiamus auglius ir žaizdas.
Kosmetinė chirurgija.
3235 W. 111 St, Chicago, IL 60655
773-233-0744 arba 773-489-4441

Apsilankykite „Draugo“
internetinėje
svetainėje
www.draugas.org

WWW.SKYTRIP.NET
info@skytrip.net

7 7 3 - 6 6 3 - 4 3 6 3**SIŪLOME:**

- Pigiausi avia bilietai į Vilnių, Kauną, Palangą.
- Poilsinės kelionės, pažintiniai turai į Las Vegas, Floridą, Havajus, Meksiką, Dominiką, Karibų salas.
- Kruizai.
- Skrydžiai iš Lietuvos.

KEPYKLA IR DELIKATESAI
6216 W. Archer Ave., Chicago, IL 60638
Tel. 773-581-8500

- Lietuviška duona ir raguoliai
- Vestuviniai ir įvairūs tortai
- Siunčiame mūsų produktus UPS
- Atidaryta 7 dienas per savaitę
- Aplankykite mūsų svetainę — www.racinebakery.com

“BAKE FOR ME” KAVINĖS
Kepyklos produktai ir užkandžiai miesto centre

321 N. Clark,
Chicago, IL 60654
312-644-7750
pirm. - penkt. nuo
6:30 v.r. iki 3:30 v.p.p.

4305 S. Halsted,
Chicago, IL 60609
773-624-9900
pirm. - penkt. nuo
6:30 v.r. iki 5:30 v.p.p.
šešt. nuo 8 v.r. iki 2 v.p.p.

Siūlome pigiausius skrydžius visomis oro linijomis
iš Čikagos ir kitų Amerikos miestų į

LIETUVĄ
VYTIS TOURS

www.vytistours.com

info@vytistours.com

1-800-778-9847

4024 235th St., Douglaston, NY 11363

Teiraukitės mūsų 2014 m. brošiūros. Ją galite patys išsispausdinti adresu:

www.vytistours.com

Speciali kelionė į Dainų ir Šokių šventę Lietuvoje 2014 m. 6/27 – 7/7
Dėl informacijos skambinkite Ritai Penčylienei

Kainas sužinoti ir užsisakyti vietas galite
www.vytistours.com

Siūlome informaciją apie specialias nuolaidas
Atsiųskite savo el. pašto adresą

ATSTOVYBĖ ČIKAGOJE

Bronė Barakauskienė
Tel fax: 708-403-5717
mamabar3@aol.com

Rita Penčyliene
Tel fax: 708-923-0280
pencylar@comcast.net

doleris.com

tickets@doleris.com

1-800-514-9989**PIGIAUSI AVIA-BILIETAI Į LIETUVĄ IR EUROPA****SIŪLOME DARBUS!**

Gail. seserų padėjėjoms
kompanionėms ir namų ruo-
šos darbininkėms.

Galima gyventi kartu arba atvykti
į darbą ir išvykti.

Kreiptis:
ALL CARE
Employment Agency
Tel. 773-736-7900

Apsilankykite
„Draugo“
internetinėje
svetainėje

www.draugas.org

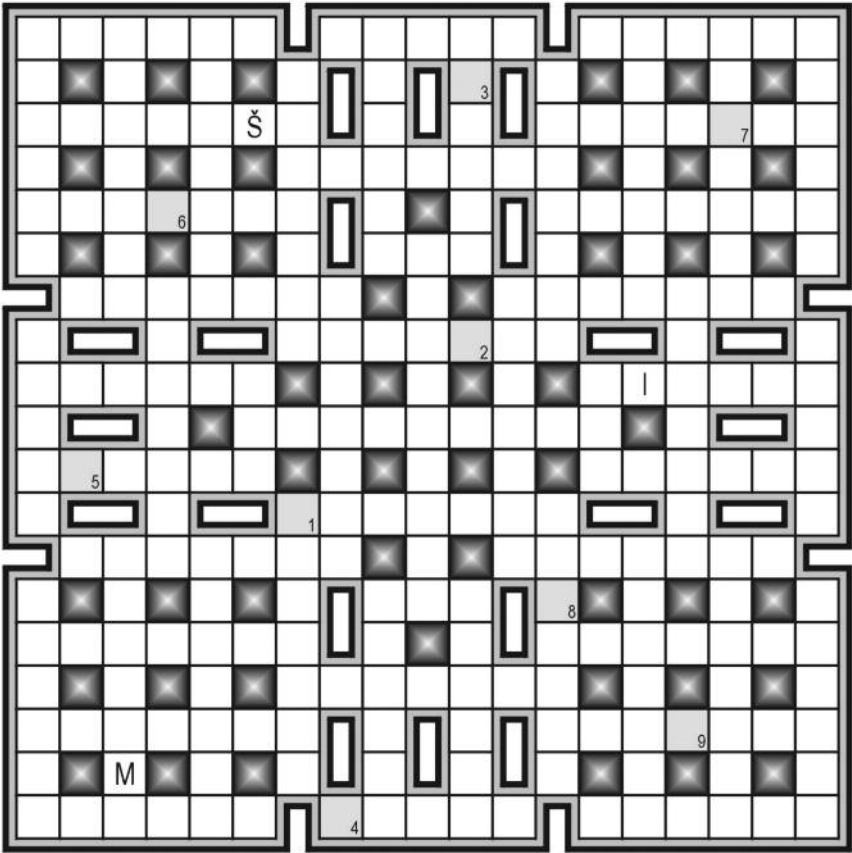
autotradeusa
sales • export • rebuilding
www.autotradeusa.com

PADEDAME SURASTI, NUPIRKTI IR ATVEŽTI
AUTOMOBILIUS IŠ BET KURIO JAV AUKCIONO.
PERSIUNČIAME AUTOMOBILIUS IR DETALES.
ATLIEKAME AUTOMOBILIŲ REMONTĄ!
Tel. 708-430-4710, 630-774-1192

„Surašymas“ Nr. 27

Surašykite į brėžinį duotus žodžius.
Pažymėtuose langeliuose perskaitysite užduoties atsakymą.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

3 raidės:
ABU – ČIA – OPA – USA.

5 raidės:
ĮDUBA – PROGA – TIESA – VAKAR.

6 raidės:
APYNYS – ATĖNAI – ATRĖŽA – BRINZA – ČIRVAI – DOMINO – ĖDŽIOS – GERIAU – ĮSTABA – PANELĖ – PASAKA – RIOGLA – SAUS-
RA – SĖSLĖS – TRAUMA – UODEGA.

7 raidės:
ABĖCĖLĖ – ABIŠALĖ – AŽUOLAS – BRAZDAS – CHANUKA – DAU-
GIAU – GNIUTAS – GRANATA – IGUANOS – IŠIRUTĖ – IŠLAUŽA –
KOKARDA – LANKTIS – LIUKRAS – LIUSTRA – NEDARNA –
NEMOKŠA – PLIENAS – REIKMUO – REIKŠMĖ – SAJŪDIS – SAM-
SUNG – SAŠPARA – ŠLAUNIS – TARMYBĖ – UOŠVIJA – UŽGAIDA –
VAPSVOS – VAZONAS – VIOLETA – ZAMBIJA – ŽĄSIENA.

9 raidės:
BRŪZGYNAI – PAPŪGĖLĖS.

ĮVAIRŪS SKELBIMAI

■ Moteris ieško vyresnių žmonių priežiūros darbo su gyvenimu. Patirtis ir anglų kalba, geros rekomendacijos. **Tel. 773-329-9918.**

■ Moteris ieško senelių priežiūros darbo su gyvenimu. Patirtis, rekomendacijos, vairuoja. **Tel. 773-449-0929.**

■ Medikė ieško pagyvenusių žmonių priežiūros darbo su gyvenimu. Legalūs dokumentai, rekomendacijos. Siūlyti įvairius variantus. **Tel. 773-709-5990.**

■ Moteris ieško žmonių priežiūros darbo, gali mį pakeitimai. **Tel. 773-615-5235.**

■ Moteris ieško pagyvenusių žmonių priežiūros darbo lietuvių ar rusų šeimose. Geros rekomendacijos. **Tel. 630-863-1168.**

■ Moteris ieško žmonių priežiūros darbo su

gyvenimu. Turi rekomendacijas ir praktikos. Gali pakeisti nuo penktadienio 2 val. p. p. iki sekmadienio vakaro. **Tel. 708-691-2948.**

■ Moteris gali pastoviai pakeisti savaitgaliais arba dirbti 5 dienas su gyvenimu. **Tel. 773-344-1326.**

■ Moteris ieško senelių priežiūros darbo su gyvenimu. Gali pakeisti, išleisti atostogų. Legalūs dokumentai, rekomendacijos, nevairuoja. **Tel. 708-590-9176.**

■ Moteris ieško žmonių priežiūros darbo su gyvenimu. Didelė darbo patirtis, minimali anglų kalba, nevairuoja. Gali pakeisti savaitgaliais. **Tel. 773-707-7902.**

■ Moteris ieško žmonių priežiūros darbo su grįžimu namo. Gali pakeisti savaitgaliais. **Tel. 708-691-6996.**

DANTŲ GYDYTOJAI

DR. AUŠRINĖ SCHNEIDER
DANTŲ GYDYTOJA
Kalbame lietuviškai
10 S. 640 Kingery Highway
Willowbrook, IL 60527
Tel. 630-323-2245
Valandos susitarus

DR. L. PETREIKIS
DANTŲ GYDYTOJA
9055 S. Roberts Road, Hickory Hills, IL
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
Tel. 708-598-4055
Valandos susitarus

DR. RAMUNĖ MACIJAUŠKAS
Dantų gydytoja
9356 S. Roberts Road
Hickory Hills, IL
Tel. 708-598-2131
Valandos susitarus

DR. DALIA E. CEPELĖ, DDS
Dantų gydytoja
10745 Winterset Dr.
Orland Park, IL 60467
708-873-9074
Valandos susitarus

DR. LINA POŠKUS
Dantų gydytoja
4635 W. 63 St.; Chicago, IL
Tel. 773-735-7730
9201 Broadway Ave., Brookfield
Tel. 708-387-2020

ADVOKATAI

Advokatas
GINTARAS P. ČEPĖNAS
6436 S. Pulaski Rd.,
Chicago, IL 60629
Tel. 773-582-4500
Valandos pagal susitarimą

PASLAUGOS

PARDAVIMAS IR TAISYMAS
MIGLINAS TV
GE/RCA ATSTOVYBĖ
2346 W. 69th Street
Tel. 773-776-1486

DĖMESIO!

Perku miškus, žemes Lietuvoje. Gali būti nepilnai sutvarkyta nuosavybė, o už suteiktą informaciją – atsilygin-siu. **Tel. 630-340-9604**

EUGENE C. DECKER, DDS, PC
DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą.
Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai
4647 W 103 St, Oak Lawn, IL
55 E Washington, Ste 2401,
Chicago, IL
Tel. 708-422-8260

DR. GAILĖ V. ČERNIAUSKAS
DANTŲ GYDYTOJA
Amerikos „TOP DENTIST“ 2009 M.
318 W. Touhy Avenue
Park Ridge, IL 60068
Tel. 847-692-2303
www.parkridgesmiles.com

PILNA DANTŲ PRIEŽIŪRA:

- implantai
- tiltai, karūnos, protezai
- vaikų dantų gydymas
- šaknies kanalų valymas
- chirurgija
- parodontozės specialistas kabinete
- kosmetinės procedūros — „veneers“, balinimas • TMJ/TMD gydymas

DR. DALIA JODWALIS
Dantų gydytoja
15543 W. 127th St.
Suite 101, Lemont, IL
Tel. 630-243-1010
Valandos susitarus

DR. JOVITA KERELIS
DR. DAIVA BIDVA
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79 th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. 708-598-8101

REAL ESTATE

Century 21
Accent Realty

10200 S. Cicero Ave.
Oak Lawn, Illinois 60453
Business: 708-423-9111
Fax: 708-423-9235
Cell: 708-945-9909
E-mail: astykuny@aol.com

ASTA T. MIKUNAS
Broker Associate

Profesionaliai ir sąžiningai patarnaujų įvairių nuosavybių pirkime ir pardavime mieste ir priemiesčiuose.

Siūlome automobilių gabenimą į visas pasaulio šalis, automobilių pirkimą iš visų JAV aukcionų, asmens turto perkraustymą **1-708-599-9680**

ATLANTIC Express Corp.

SIUNTINIAI
LIETUVA, LATVIJA, ESTIJA, LENKIJA

Asmeninių siuntų tel.: **708-907-3000**

Siuntinių paėmimas iš namų: **630-774-2136**

Centrinio ofiso adresas: **8801 S. 78TH AVE, BRIDGEVIEW, IL 60455**

Apsilankykite „Draugo“
internetinėje svetainėje
www.draugas.org

Vorpe 1896 m. įdedama amerikiečių spauda paremta informacija apie lietuvių imigrantų kriminalinius polinkius. Vieno Shuikill miestelio Pensilvanijoje kalėjimo prižiūrėtojas suskaičiavo, kad

nuo 1 d. liepos m. 1895 m., iki 1 liepos 1896 m. buvo 658 kriminališkai apkaltintų, tame skaitliuje 1 švedas, 1 prancūzas, 1 čekas, 5 arabai, 5 maskoliai, 15 austrijokų, 17 anglų, 28 vokiečiai, 31 airiškis, 35 italijonai, 41 ungaras (vengras – E. A.), 60 slovakų, 150 lenkų, o lietuvių – 224, t. y. daugiausiai kaip trečia dalis visų kriminalistų.¹⁷⁷

Žinoma, tai tik provizorinė statistika, nes nebuvo aišku, kokią dalį gyventojų lietuviai sudarė tame mieste lyje ir jo apylinkėse. Tačiau ir tokiu atveju statistinė užuomina yra labiau iškalbinga.

Kita vertus, nėra užuominų, kad tas smulkių nusikaltimų šleifas būtų vedęs it italus ar žydus prie gerai organizuotų mafijos darinių. Lygiai taip neliko pėdsakų, kad kokius nors chuliganus lietuvių bendruomenė būtų adoravusi. Nusikaltėlių autoritetai, nors tam tikra prasme sietini su diasporos pajėgumo tamsiąja puse, lietuvių diasporoje garsiais netapo. Kita vertus, jie negalėjo pro ausis praleisti, kai gangsterių epochos laikraščių puslapiuose išnirdavo brutalaus bandito ir bankų plėšiko (*public enemy number one*...) Alvin Karpio portretas. Jo vardo net Amerikoje leistoje lietuvių enciklopedijoje nerasime, bet dabartinė lietuviška *Vikipedija* jį mini.

Tačiau ne gatvės prietemos taisyklės, bet viešojo gyvenimo erdvė buvo tikrosios lietuvių diasporos kūrimo vieta. Apie 1875 metus sparčiai augančioje *Šenandoriaus* kolonijoje jau būrėsi organizacijos ir Šv. Kazimiero parapija, o tokio reiškinių būtinai palydovas ir dalyvis visada yra periodinė spauda. Ji padėdavo imigrantų kolonijai susižinoti, išsigelbėti nuo klampinančio primitivų gaudų ir paskalų turgaus, imtis vis kilnesnių

KARKLO DIEGAS

lietuvių pasaulio istorija

EGIDIJUS ALEKSANDRAVIČIUS

54

uždavinių ir savi-
tarpio pagalbos.

Mažo lietuviško miestelio, jau pradėto vadinti *stolica Lietuvos* patogumai viliojo lietuviškas iniciatyvas: čia iš Niujorko nenuorama *aušrininkas* Jonas Šliūpas atkelia savo pradėtą leisti Lietuvišką balsą, iš gretimo Maunt Karmelio miestelio greitai atkeliauja ir *Tėvynė* bei *Nauja gadynė*. Lietuviškas gyvenimas čia rutuliojosi sniego gniūžtės principu: sutraukė ir kaimynų pajėgas, ir savas iniciatyvas. Pagreitė didėjo, o ir naujai atvykstan-

tieji iš Lietuvos atsiveždavo vis labiau atbundančios Lietuvos vaizdinius bei lūkesčius.

Savigarbos, gerovės, pajėgumo, pasididžiavimo simboliai buvo visai kitur. Apie juos ir po audringai banguoto pusamžio būdavo prisimenama:

*Shenandoah'io [Šenandoa] kolonija yra davusi lietuvių išeivijai 10 medicinų daktarų, 8 dentistus, 3 profesorius, 8 inžinierius, 7 vaistininkus, 28 mokytojus ir tris dailininkus (...) 1959 metais miesto majoru buvo lietuvis, Adomas Balkevičius; policijos viršininku taip pat buvo lietuvis, Pranas Alinskas.*¹⁷⁸

Tuo pat metu atsiradę ir pirmoji neformali, bet nepaprastai lietuvių imigrantams būdinga bendruomeninė erdvė – Andriaus Stanevičiaus smuklė. Visi *gatvės gyvenimo* bruožai ir čia, kaip ir visur kitur Pensilvanijos kalnuose, tiko. Kai lietuvių kolonijos skaičius perkopė 1 000, *saliūnų* ir smuklių skaičius pasiekė 60. Tačiau lietuviai *Šenandoriuje* greitai išsikovojo *tituliarinės* mažumos pozicijas ir labai žeminančių prisiminimų istorijai nepaliko. Kol kasyklos klestėjo, augo ir

miesteliai.

Nepaisant simbolinio *Šenandoriaus* pranašumo, XIX a. pabaigoje Pensilvanijoje pagarsėjo ir lietuvių kolonijos Plimute (čia buvo leidžiama *Vienybė lietuvninkų*), Frilande (čia dėl palmalų kalbos bažnyčioje lietuviai ne tik mušėsi, bet ir šaudėsi su lenkais), Mahanoi Sitis, ir dar keletas kitų. Kiekviena iš jų turėjo savo išskirtinių bruožų, odiozinių charakterių, gandai apipintų istorijų. Juodas ir rizikingas darbas, vargana buitį ir girtavimas smuklėse maišėsi su kantriu taupumu, solidarumo jausmais ir savipagalba. Ne atsitiktinai savišalpa ir finansinės paslaugos lietuvių imigrantų ekonominiame gyvenime greta smuklių ir prekybos užėmė labai svarbią vietą. Amerikos lietuvių praeityje yra labai raiškių tokios veiklos pėdsakų. Istorikas Antanas Kučas vaizdžiai papasakojo vieną iš Fridlando lietuvių istorijų:

Pats pirmasis bankininkas buvo Antanas Pajaujis, atvykęs iš Lietuvos 1873 m. į Hazeltoną [Heizeltonas], kur keletą metų dirbo anglių kasyklose. Čia įsigijo slovakių (tada „ungarais“ vadinamų) simpatijas ir netolimame Freelando [Frilandas] kaimelyje atidarė valgomų gaminių krautuvę. Pasiekimas buvo geras, mokėjimas apsieiti su žmonėmis patraukė daug pirkėjų. Jis įgijo žmonių pasitikėjimo ir daugelis jam atnešė savo uždirbtus dolerius, kad jis saugiai juos palaikytų savo geležinėje spintoje. Pajaujis nė nepasijuto tapęs pirmuoju bankininku Amerikoje, saugas tūkstančius žmonių pinigų.

Vieną dieną pasklido žinia, kad Pajaujis subankrutavo. Už nemokėtas sąskaitas su apskrities šerifo pagalba pardavė jo krautuvę ir jo geležinėje spintoje nerado jokių pinigų. Nuskriaustieji žmoneliai ėmė aimanuoti. Nuo jų neatsiliko nė Pajaujis, kaltindamas jį išvaržiusias didžiasias bendroves ir savo pirkėjus, nesumokėjus jam už skolon paimtas prekes.

Kai teismas patvirtino jo bankrotą, netrukus Pajaujis atsidūrė Plymouthe [Plimutas], kur Bendrifto vardu nusipirko didelius namus, atidarė saliuoną, o kitame kambaryje įtaisė banką su aptvertomis grotelėmis ir didele geležine spinta. Nuo Punsko kilę lietuviai pažino, kad jis buvo tas pats Pajaujis, bet vis vien savo santaupas nešė į banką. Pralobęs jis prie Forest City [Forest Sitis] nusipirko kalnuose ūkį su ežeru ir vasarviete. Kai Juozas Paukštys sumanė leisti lietuvišką laikraštį (*Vienybė Lietuvninkų*), Pajaujis pasidarė jo bendrininku.

Bankų ir bankelių steigimas ir steigėjų su pinigais išnykimas anais laikais nebuvo retas reiškinys. Tačiau žmonės vis vien nešė ten padėti savo santaupas, nes namuose neturėjo saugesnės vietos, ypač ten, kur gyveno daugiau įnamių. Todėl bankus steigė lietuviai ir iš Lietuvos atvykę žydai, kurie išnaudojo žmones. Buvo ir tokių, kurie patarnavo sąžiningai...¹⁷⁹

Nei Fridlandas, nei Plimutas netapo mažosios kalnakasių Lietuvos finansų sostine, tačiau amerikietiški lietuvių išeivių nutikimai ilgam prilipo prie miestų ir miestelių atminties.

178. Iš lietuviškų laikraščių. *Varpas*, 1896, gruodis, nr. 12, p. 20.

179. Kučas, Antanas. *Amerikos lietuvių istorija*, p. 513.

Bus daugiau

12-os advokatų komanda | Ilgametė patirtis | Lietuviškai kalbantys profesionalai

Nekilnojamas turtas

Įmonių ir komercinė teisė

Paveldėjimo teisė JAV ir Lietuvoje

Atstovavimas teismuose

BOODELL & DOMANSKIS, LLC

Adomas Siudika
Teisininkas
(312) 938-4909
asiudika@boodlaw.com

Audra P. Karalius
Advokatė
(312) 219-8540
akaralius@boodlaw.com

A. Rimas Domanskis
Advokatas
(312) 540-1075
domanskis@boodlaw.com

Dainius R. Dumbrys
Advokatas
(312) 938-4905
ddumbrys@boodlaw.com

353 N. Clark Street
Suite 1800
Chicago, IL 60654
Fax: (312) 540-1162
www.boodlaw.com

MUTUAL FEDERAL BANK

Namams paskolos, apdraustos sąskaitos

2212 West Cermak Road, Chicago, IL 60608
773-847-7747 * www.mutualfederalbank.com
Stephen M. Oksas, *President*

Patarnaujam Čikagos ir apylinkių lietuviams daugiau kaip 100 metų.

DRAUGO

FONDAS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO IL 60629 • Tel.: 773-585-9500

Užbaigėme rudens vajų – atkeliavo pavėlavę įnašai

Tris mėnesius trukęs Draugo fondo telkimo rudens vajus sėkmingai baigėsi. Vajaus metu sulaukėme didesnių ir mažesnių įnašų. Visi įnašai yra svarbūs fondo augimui ir už visus labai dėkojame. Dėl pašto ir oro kaltės, kelios Draugo fondo narių aukos mus pasiekė jau po Naujųjų metų, bet jas vis tiek labai malonu gauti.

Aukokime Draugo fondui ir užtikrinkime „Draugo“ gyvavimą.
Aukas siųsti **Draugas Foundation** adresu **4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629**

Įnašai į Draugo fondą

- Su 1,000 dolerių:**
Donatas Januta, Oakland, CA, **garbės narys**, iš viso 14,100 dol.
Aldona Lipskienė, Wood Dale, IL, **garbės narė**, vyro a. a. dr. Antano Lipskio atminimui, iš viso 2,600 dol.

Su 900 dolerių:
Dr. Elena Deckys, Indian Head Park, IL, iš viso 900 dol.

Su 500 dolerių:
Jurgis ir Jūratė Augiai, Oak Brook, IL, **garbės nariai**, iš viso 1,615 dol.

Su 250 – 200 dolerių:
Dr. Mary Daugela, Washington, DC, **garbės narė**, iš viso 1,750 dol.

Petras Kuprys, Cicero, IL, iš viso 350 dol.
Dalia Urbutienė, Palos Heights, IL, **garbės narė**, iš viso 1,200 dol.

Su 100 dolerių:
Arvydas ir Birutė Kliorės, Pasadena, CA, iš viso 320 dol.
Jurgis ir Roma Štuopiai, Sharon, MA, iš viso 600 dol.

Su 50–20 dolerių:
Julija Smilgienė, Chicago, IL, **garbės narė**, iš viso 1,180 dol.
Zenonas ir Milda Vieračiai, Chicago, IL, iš viso 500 dol.
Pranas Dovydaitis, Los Angeles, CA, iš viso 20 dol.

Visiems aukotojams Draugo fondo taryba nuoširdžiai dėkoja

ALLIANCE – GAIDAS – DAIMID
FUNERAL HOME

4330 S. California Ave, Chicago, IL 60632
Priešais Švč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčią
773-523-0440 Call us 1st

Stanislaw Krozel Licensed Funeral Director Since 1993

Atnaujintos salės. Skubiais atvejais ir dėl kitų vietovių skambinkite 24 val. per parą.
Kremavimas, pašarvojimas tą pačią dieną ir 1 nakties tradicinio šarvojimo paketas.

PETKUS & SON
FUNERAL DIRECTORS

SUMMIT, 7300 W. ARCHER AVE.
CICERO, 5940 W. 35 ST.
LEMONT, 12401 S. ARCHER AVE. (& DERBY RD.)
NATIONWIDE TOLL FREE (nemokamas)
Tel. 1-800-994-7600
www.petkusfuneralhomes.com

PRENUMERUOKIME IR SKAITYKIME
„DRAUGĄ“!
„Draugą“ atminkime savo testamente.

A † A
Dr. JOANA DANILEVIČIENĖ
(SAKEVIČIŪTĖ)

Mylima žmona, motina ir močiutė (Mamutė) mirė 2014 m. sausio 15 d. Čikagoje, Marquette Park apylinkėje.

Gimė 1916 m. liepos 2 d. Elzbietos ir Juozo Sakevičių šeimoje, Keturvalakių kaime, Suvalkijoje.

Odontologijos mokslus baigė Vytauto Didžiojo universitete Kaune ir buvo pakviesta į odontologijos fakultetą, kur ji dėstė ir dirbo universiteto klinikose.

Kartu su vyru a. a. Zenonu Danilevičiumi ir dukrele Rita, 1944 m. pasitraukė iš Lietuvos į Vokietiją. Į Ameriką atvyko 1947 metais, įsikūrė Čikagoje, kur išgyveno 67 metus, užaugindami Ritą, Dainą ir Liną lietuviškoje aplinkoje.

Visą gyvenimą išėvijoje praleido rūpindamasi lietuvių tautos išlaikymu, priklausė daugeliui organizacijų, tarp jų Gajos korporacijai ir Lietuvių Dantų gydytojų draugijai. 60 metų buvo Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijos nare. Dar savo pensijos metais dirbo Lietuvių spaudos bendrovės administratore ir išdininke net 20 metų.

Giliame liūdesyje liko: duktė Rita ir Arnold Fernandez, anūkai Daina (Michael), Carla (Raffi), proanūkas Lucas ir Arnold (Hannah), proanūkas John; duktė Daina ir Rimas Dumbriai, jų sūnūs Dainius (Rasa), Rytis (sužadėtinė Žibutė) ir Aris; sūnus Linas ir Louise Danilevičiai, jų sūnus Linas; brolienės Juzė Sakevičienė ir Elzbieta Sakevičienė; pusseserė Marytė Gudelienė Kanadoje; labai daug kitų giminių JAV, Lietuvoje, Kanadoje ir Argentinoje. Taip pat liūdi šeimos artimieji ir draugai.

Lankymas vyks trečiadienį, sausio 22 d. Kosary laidojimo namuose, 9837 S. Kedzie Av., Evergreen Park, IL 60805 nuo 3 val. p. iki 9 val. vakaro.

Šv. Mišios už velionės sielą bus aukojamos ketvirtadienį, sausio 23 d. Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijos bažnyčioje. Lankymas nuo 9:30 val. r., o šv. Mišios bus aukojamos 11 val. r. Po šv. Mišių a. a. Joana bus palaidota Šv. Kazimiero kapinėse.

Nuoširdžiai kviečiame gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti atsisveikinime ir laidotuvėse.

Nuliūdusi šeima

Laidot. direkt. Donald M. Petkus. Tel. 800-994-7600 arba
www.petkusfuneralhomes.com

A † A
CHRISTINE ŽIVILĖ STONKUS

Mirė 2014 m. sausio 8 d., sulaukusi 61 metų.

Gyveno Čikagoje, augo Marquette Park, baigė Maria High School, Mundelein College, John Marshall Law School, dirbo Administrative Law Judge with the Illinois Department of Employment Security.

Nuliūdę liko: tėveliai Jonas ir Anelė Stonkai, sesuo Nicole Dillingham, seserėčios Andrea Augaitis Henselmann, dr. Daria Barrett Crittenden, Olivia ir Caroline Dillingham.

Vietoje gėlių velionės atminimui prašome aukoti Baroque Band (baroqueband.org/support).

Mišios už a. a. Christine Živilę bus aukojamos vėliau.

Nuliūdę artimieji

Laidot. direkt. Donald M. Petkus. Tel. 800-994-7600 arba
www.petkusfuneralhomes.com

A † A
KĘSTUTIS MILIŪNAS

Mirė 2014 m. sausio 9 d. senelių namuose Westmont, IL, sulaukęs 91 metų.

Gyveno Marquette Park Čikagoje.

Laidotuvės bus privačios Šv. Kazimiero kapinėse.

Nuliūdę artimieji

PAS MUS IR APLINK MUS

■ JAV LB Lemonto apylinkės Socialinių reikalų skyrius trečiadienį, sausio 22 d., 1 val. p. p. kviečia visus į PLC Lemonte skaityklą, kur matysite filmą apie Gelvonų miestelį ir pasikalbėjimą su TV žurnaliste Nijole Baužyte, kuri yra ir „Mūsų miesteliai“ filmų ciklo kūrėja.

■ Sausio 25 d., šeštadienį po 4 val. v. šv. Mišių (5 val. v.) parapijos mokyklos patalpose vyks suaugusių katalikų diskusijų vakaras tema „Kodėl reikalingos katalikiškos mokyklos“. Temą pristatys Jūrarė Norvilienė. Visus norinčius kviečiame dalyvauti.

■ Meninio filmo „Laiškai Sofijai“ peržiūra įvyks sekmadienį, sausio 26 dieną 4 val. p. p. SLA (Susivienijimo Lietuvių Amerikoje) patalpose 307 West 30th Street, New York, NY 10001.

■ Pagrindinis Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo minėjimas Čikagoje įvyks sekmadienį, vasario 16 d. Padėkos šv. Mišios bus aukojamos Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje, Marquette Parke, 11 val. ryto. Po to – Vasario 16-tosios minėjimas parapijos salėje. Visus maloniai kviečia Amerikos Lietuvių Taryba ir ją sudarančios organizacijos.

Atsidėkodami už kalėdinius atvirukus „Draugo“ leidybai paremti paaukojo 150 dol. John R. Dainauskas, Woodridge, IL. **100 dol.:** Leonas L. Bildušas, Tyler, TX; Stasys Tamulionis, St. Petersburg, FL; Algis Strikas, La Grange, IL. **Po 50 dol.:** Elena Wasilewski, Lemont, IL; Vaida V. Mikuckis, La Canada, CA; Aleksandras Jankūnas, Cicero, IL; Domas Lapkus, Hinsdale, IL; Horace R. Žibas, Cincinnati, OH; Irena A. Raulinaitienė, Glendale, CA; Marvin Katilius-Boydston, Lemont, IL; Aldona Kudirka, La Crescenta, CA; Dalia J. Trakis, Palos Hills, IL; Viktoras Kelmelis, Chicago, IL; Theresa G. Koncius, Lemont, IL; Rimas Banys, Burr Ridge, IL; Daiva Duda, Los Angeles, CA; Patricia Nelia Paulauskas, Chicago, IL; Valerian Cijunelis, Lake In The Hills, IL. **Esame labai dėkingi už Jūsų nuoširdžią paramą.**

Atsidėkodami už kalendorių „Draugo“ leidybai paremti paaukojo: 150 dol. John R. Dainauskas, Woodridge, IL; Edward Seibutis, Homer Glen, IL. **100 dol.** Vidmantas Raišys, Mercer Island, WA; Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo vargdienių seserys, Putnam, CT; Alexander Silgalis, Palos Hills, IL. **50 dol.** Audrey Pareigis, Downers Grove, IL; Irena Mickunas, Athens, OH; Stanley Milas, Carlsbad, CA; Kotryna Rukas, Omaha, NE; Violetta Petrik, Naperville, IL; Dalia Trakienė, Palos Hills, IL; Algis Alantas, Redford, MI; G. Damašius, Libertyville, IL; Gražina Damijonaitis, Willowbrook, IL; Mike ir Elena Wasilewski, Lemont, IL; Algis Vedeckas, Massapequa, NY; Daina Variakojis, Chicago, IL; Patricia A. Kamar, Palos Heights, IL; Angela K. Lawler, Chicago, IL; Danguolė Jurgutienė, West Bloomfield, MI; Raymond J. Kartavičius, North Riverside, IL; Pranutė Skruodys, Lemont, IL; Irena A. Raulinaitienė, Glendale, CA; Marius M. Laniauskas, Mentor, OH; Birutė Kožicienė, Daytona Beach, FL; Rasa O. Rafferty, Wildomar, CA; Ada Sutkuvienė, Beverly Shores, IN; Horace R. Žibas, Cincinnati, OH; Nida M. Verachtert, The Woodlands, TX. **Esame labai dėkingi už Jūsų nuoširdžią paramą.**

Advokatas
VYTENIS LIETUVNINKAS
4536 W. 63 Street
Chicago, IL 60629
(Skersai gatvės nuo „Draugo“)
Tel. 773-284-0100

THE LAW OFFICE OF ANDRIUS SPOKAS

Traffic & CDL Violations / DUI
Criminal Defense / Record Expungements
Auto Accidents / Personal Injury
Real Estate / Civil Disputes
Kalbame lietuviškai • Priimame kreditingas korteles
9 East Irving Park Rd. Roselle, IL 60172
Tel.: (630) 635-2385 www.spokaslaw.com

Namams pirkti paskolos
duodamos mažais mėnesiniais
įmokėjimais ir prieinamais nuošimčiais.
Kreipkitės į
Mutual Federal Bank,
2212 West Cermak Road.
Tel. (773) 847-7747

Skelbimų skyriaus
tel. 1-773-585-9500

Aldona Baltch, Gravrogkas, MD, gyvenanti Menands, NY, dar metams pratęsė **Garbės prenumeratą**. Nuoširdžiai dėkojame, kad mus skaitote.

Juozas ir Theresa Končiai, gyvenantys Lemont, IL, dar metams pratęsė laikraščio **Garbės prenumeratą**. Nuoširdžiai dėkojame, kad mus skaitote.

PRENUMERUOKIME IR SKAITYKIME
„DRAUGĄ“!
Apsilankykite „Draugo“ internetinėje svetainėje
www.draugas.org

Vengrijos sostinėje Budapešte vykusio Europos dailiojo čiuožimo čempionato šokių ant ledo varžybose Lietuvos pora – 22-ųjų metų Isabella Tobias ir 28-erių metų Deividas Stagniūnas – užėmė devintąją vietą. Čiuožėjai atstovaus Lietuvai šių metų žiemos olimpinėse žaidynėse Sočyje.
EPA-ELTA nuotr.

"MAMŲ UNIJA" IR "VILTIES AITVARAI" RENGINIO KOMITETAS PRISTATO:

Vilties Aitvarai

LABDAROS RENGINYS

KOVO 15 D. 6-11 V.V.
PLC Ritos M. Riškus salėje
14911 E 127th Street, Lemont, IL

RENGINYJE:
Kokteilių valanda
Projekto pristatymas
Vakariene
Aukcionas ir loterija
Vakaro metu veiks baras

PROGRAMOJE:
Viešnios iš Lietuvos:
"Mamų unijos" vadovė
EGLĖ MĖLINAUSKIENĖ
ir LNK laidų vedėja
RŪTA MIKELKEVIČIŪTĖ

BILIETO KAINA: \$75

VAKARO KULMINACIJA:
Dailiojo čiuožimo meistro
AIDO REKLIO ŠOU ANT LEDO

TAIP PAT:
dainininkės **LILY GALIN** premjera
violončelistas **IAN MAKŠIN**
saksofonistas **GABRIELIUS**
balerina **MANTĖ BALIUTAVIČIŪTĖ**
dainininkė **AGNĖ GIEDRAITYTĖ**

BILIETUS GALITE ĮSIGYTI:
Kavinėse "Smilga" ir "Old Vilnius",
parduotuviųje "Lithuanian Plaza",
Edita Zasimauskaitė 630-207-9816
Beata Ivanauskienė 847-668-1731
Email: vilties.aitvarai@gmail.com

IR GENERALINIS KONSULATAS ČIKAGOJE
PALAIKO "ŠEIMOS NAMUČIŲ" PROJEKTĄ:

GAUTOS LĖŠOS BUS SKIRIAMOS:
NAMUČIAI paramos ir labdaros fondams

RUTA
HOME MADE EUROPEAN CUISINE
Dine-In Carry-Out Banquets Catering

Monday **closed**
Tue - Fri **10am - 8pm**
Saturday **10am - 4pm**
Sunday **11am - 5pm**

6551 South Cass Ave.
Westmont, IL 60559
630 964 7882

California Lithuanian Credit Union
Santa Monica, CA

(310) 828-7095
info@clcu.org

1.75% 3 Metų CD
2.00% 3 Metų IRA CD
Valdžios apdrausta iki \$250,000

„Saulutė“, Lietuvos vaikų globos būrelis dėkoja už aukas padėti vargingai gyvenantiems vaikams ir studentams Lietuvoje. Aukojo: Jonas ir Ona Treškos **\$50**; studentų paramai Paul Bamford **\$200**, Knights of Lithuania Council 144 Paul Domalkes ižd. **\$500**; vaiko metinei paramai Algirdas ir Aušra Sauliai **\$360**, Vida Maleiškienė **\$360**, Tadas ir Rūta Kulbiai **\$360**, Ilona Laucienė **\$360**. Labai ačiū. **„Saulutė“** („Sunlight Orphan Aid“), 414 Freehauf St., Lemont, IL 60439, tel. (630) 243-6435, el. paštas: indretijunelis@sbcglobal.net, tinklalapis www.sunlightorphanaid.org Aukos nurašomos nuo federalinių mokesčių.